

»SLOVENE« velja
po pošti na vse strani Jugo-
slavije in v Ljubljani:
za celo leto naprej . . . 84—
za pol leta . . . 42—
za četrto leta . . . 21—
za en mesec . . . 7—
Za inozemstvo celoletno K 95—
Sobotna izdaja:
za celo leto . . . K 15—
za inozemstvo . . . 20—

SLOVENE

Inserati:
Enostolpna petstvrsta (59 mm
široka in 3 mm visoka ali nje
prostor)
za enkrat . . . po K 1.25
Pri naročilu nad 10 objav
popust.
Najmanjši oglas 59,9 mm K 4—
Poslano:
Enostolpna petstvrsta K 3—
Izhaja vsak dan izvenredni po-
nedeljek in dan po prazniku,
ob 5. uri jutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Ročopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. Telefona št. 50.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne hran.
Ljubljanske št. 650 za naročnino in št. 349 za oglaš.
avstr. in češke 24.797, ogr. 20.511, bosn.-herc. 7563.

Naše meje se določajo.

Severna meja določena.

SV. GOTARD, RADGONA, MARIBOR,
CELOVEC — NAŠL

LDU. Maribor, 21. aprila. Mariborska
»Straža« piše »Murski Straži, da je član
naše jugoslovanske delegacije profesor dr.
Slavič javil iz Pariza: Naše severne meje
so določene. Dosegli smo vse, kar smo za-
htevali. Sv. Gotard, Radgona, Ma-
ribor, Celovec pripadajo nam.

Jadransko uprašanje.

Wilson proti Italiji.

LDU Pariz, 21. aprila. (Brezžično.)
Danes predpoldne so se sestali mini-
strski predstniki Lloyd George, Cle-
menceau, Orlando in ministri zunanjih
stvari držav, ki so podpisale london-
sko pogodbo od 26. aprila 1915: Bal-
four, Pichon in Sonnino, da rešijo ja-
dransko problem. Predsednik Wilson
se tega sestanka ni udeležil, ker Zedi-
njene države londonske pogodbe niso
podpisale; poslušal je včeraj Orlandov
in Sonninov ekspozice in letoma povedal
svoje mnenje; namen posvetovanja je
bil, doseči poravnave med italijanskim
in ameriškim stališčem. Ker se raz-
pravljanje predpoldne ni moglo kon-
čati, se je popoldne nadaljevalo. Svet-
petorice se je popoldne sešel v mini-
strstvu za zunanje stvari, da se posve-
tuje o različnih vprašanjih.

LDU Berlin, 22. aprila. (DunkU.)
»Lokalanzeiger« poroča iz Haaga dne
21. aprila: V Parizu je bila v nedeljo
seja četverice, v kateri se je prav ži-
vahno razpravljalo o reškem vprašanju,
ker Wilsona ni bilo mogoče odvrniti
od njegovega stališča. Čuje se celo, da
se je Wilson čisto jasno izjavil, da ne
prizna tajnega dogovora med Francijo,
Anglijo in Italijo, ki so ga sklenili v
Londonu, ker kot tak nasprotuje 14
točkam in ker je odpadel tudi s tem, da
so vsi zavezniki pri sklepu premirja se
izjavili za njegovih 14 točk. Domenili
so se pa baje, da se velikonočni poned-
eljek vrši nova seja, katere se Wilson
ne bo udeležil, da s tem omogoči ostal-
im trem velesilam, da se med sabo
sporazumejo.

LDU. Berlin, 22. aprila. (ČTU.) Iz
Frankobroda ob Meni se poroča: Iz ame-
riškega vira se doznava, da so nastala
nesoglasja na eni strani med Clemence-
aujem in Wilsonom radi vojne odškodnine
in gđanskega vprašanja, na drugi strani pa
med Wilsonom, Lloyd Georgem in Cle-
menceaujem in Orlandom radi jadranske-
ga problema. Wilson je zastopnik nazira-
nja, da se morajo različna vprašanja o ja-
dranskem problemu razpravljati vsako po-
sebej, ostali trije pa smatrajo to vprašanje
razrešljivo obenem. Ker Wilson s svojim
naziranjem ni imel uspeha, se ni hotel več
udeležiti diskusije. Predvsem je namera-
val reško vprašanje ločiti od jadranskega
problema. Ostali trije in Pichon ter Son-
nino so se radi tega sami posvetovali o
tem vprašanju. Posvetovanja so imela na-
men najti srednjo pot med ameriškim
in italijanskim naziranjem. Te poti pa do-
sedaj niso našli.

LDU. Pariz, 22. aprila. (ČTU.) Svet
osmerice, namreč Wilson, Lloyd George,
Clemenceau, Orlando, Sonnino, Balfour,
Pichon in Lansing so razpravljali o dalma-
tinskem vprašanju, našli pa niso nobene
rešitve.

LDU. Pariz, 22. aprila. (ČTU.) Mini-
strski predstniki so imeli v ponedeljek
popoldne sejo. Zborovali so Clemenceau,
Lloyd George, Orlando in ministri za zu-
nanje stvari signatarnih držav londonske-
ga dogovora. Balfour, Pichon in Sonnino
so imeli danes dopoldne novo posveto-
vanje glede dalmatinskega vprašanja.

LDU. Pariz, 22. aprila. (DunkU.) Reu-
terjev urad poroča, da je vorašanje Reke
stopilo v odločilni stadij. Wilson se danes
ni udeležil seje četverice ter se je posve-
toval z ameriški delegati o tem vpra-
šanju.

Tajni dogovor med Ameriko, Francijo in Anglijo. Italija izločena.

LDU. Ženeva, 22. aprila. (ČTU.) Za-
stopnik »Telegraphen Uniona« poroča, da
vzbujajo dejstvo, da se Italija ne udeleži taj-
nih dogovorov, ki se pripravljajo med
Ameriko, Anglijo in Francijo, veliko po-
zornost. Italija se je hkrati odpovedala
sodelovanju v svetu četvorice, ker živahni
razgovor, ki je bil na Veliko nedeljo med

Wilsonom in Orlandom, ni prinesel nobene
rešitve reškega vprašanja.

LDU. Chiasso, 22. aprila. (ČTU.) Ka-
kor trdi »Perseveranza«, bo Italija prej za-
pustila konferenco, kakor se pa udala. Po-
gajanja z nemškimi delegati so nemožna
brez odobritve Italije in ta odobritev je
nemogoča brez rešitve jadranskega pro-
blema.

Črnogorsko uprašanje.

LDU. Curih, 22. aprila. (ČTU.) Po
ameriških vesteh je italijanska vlada
baje premotila konferenco, da uredi črno-
gorsko vprašanje v smislu Nikole, z drugi-
mi besedami, da naj se vpelje v Črnigori
ljudsko glasovanje pod ententno kontrolo
o dinastičnem vprašanju v Črnigori.

Pojdite na jug!

Italijanska vojna uprava v zasedenem
ozemlju izdaja za svoje vojake, kolikor
znajo brati, posebne liste. V rokah imamo
list tretje armade z naslovom »Notiziario
della terza armata«. V uvodnem članku se
zgraža listič nad Jugoslovani, češ da ho-
čejo zase Istro, Trst, Čedad, Humin in Tar-
čent, kjer pa narod noče o Jugoslaviji nič
vedeti ter pravi dobesedno tako-le: »Ves
ta narod (v Istri, Trstu, na Goriškem in v
beneški Sloveniji) ima dovolj Avstrije in
njenih verig ter si želi stopiti v to lepo pa-
lačo, ki je najlepša na svetu in ki se zove
Italija.« Pozivlja italijansko vojaštvo, naj
odgovori na jugoslovanske zahteve.

Toda italijanski vojak, ki zmrzuje v
naših hribih, ne ve, kaj naj bi na to odgo-
voril. Laški vojak ve le, da ga v »osvo-
bojeni« deželi zebe, v Italiji pa je toplo. In
kakor ironija se bere o istem listu na
koncu anekdota o Viktorju Emanuelu, ki
je leta 1860. na svečanem obedu o priliki
aneksije Toskane v palači Pitti tožil, da
ga zebe. Veliki državnik Cavour pa ni bil
v zadregi z odgovorom ter je izustil proro-
ške besede: »Glejte, Veličanstvo, kako
nujno potrebno je, da gremo bolj proti jugu
Italije!« Mislil je povedati: Anektirajmo
tudi Rim in južnejše kraje! — To se je
tudi res zgodilo. Pijemontez je šel na jug.

Danes pa stotisoči italijanskih vojakov
stoje v slovenskih hribih in na kraških
skalah ter prezebajo in stražijo, sami ne
vedo kaj. Doma pa jih pričakujejo njihove
družine, zemlja čaka sejavec, tovarne ni-
hovi delavni rok, Italija čaka svojih si-
nov nazaj. Ti pa vrše službo rabljev svo-
bode med tujim narodom, ki ne mara ne

njih, ne Italije, ampak hoče le svoje svo-
bode, kakor so njihovi očeti koprnili po
svobodi izpod tujega robstva. Laški vojak
vse to vidi, sliši in misli. In zato vsi »no-
tiziarji« laških vojaških komand ne bodo
preprečili, da ne bi laški vojak nekega dne
glasno vprašal: »Čemu smo tu?« Tedaj bo
zahteval odgovora od tistih, ki so ga vo-
dili v te kraje, kjer je zasovražen, tujec
med tujci. V italijanskem vojaštvu se vrši
nevarno gibanje.

Ljubljanski dopisni urad poroča, da to
gibanje dobiva tal posebno v Trstu, od-
koder se razliva po vsem zasedenem
ozemlju ter grozi okužiti vse italijansko
vojaštvo. Zato bi Lahji radi spravili svoje
vojake proč od teh pogubnih vplivov. Na
vse načine iščejo poviš, da bi mogli za-
sesti celo Kranjsko do Zidanega mosta.
Zato širijo med nami potom svojih agen-
tov in vohunov vznemirjive vesti, da bi
povzročili na Slovenskem nemire. Toda
naj bodo Lahji prepričani, da je naš člo-
vek mnogo prebrihten, da bi nasedel la-
škimi vabam, o katerih ve, da jih je rodila
zadrega in strah pred lastno katastrofo.
Skrbeli bomo, da Lahji ne bo treba kora-
kati proti severu, kjer je led in mrz. Ita-
lijanski vojak bo še dalje stal na ledenih
robvih naših planin ter bo še dalje tre-
petal v burji na kraških skalab. Kako
dolgo? Ne vemo! Toliko pa vemo, da se
bodo tudi sedaj uresničili »proroške« be-
sede Cavourjeve: »Glejte, Veličanstvo, ka-
ko nujno potrebno je, da gremo bolj proti
jugu!« Razlika bo le ta: Tedaj je kralj pre-
zebal v Florenci in odhajal je zato proti
jugu. Danes bo povi Cavour naslovil te
besede na trpeče italijansko ljudstvo:
»Glejte, kako potrebno je, da gremo bolj
proti jugu, nazaj v Italijo!« Državnik, ki
bi izpregovoril te odresile besede, bi bil
junak svojega ljudstva in njegov dobrotnik.
Lahko bi nam bilo potem doseči sporaz-
um z italijanskim ljudstvom in oba so-
sedna naroda, Italijan in Jugoslovjan, bi
živela lahko v miru in slogi med seboj.

Imperijalizem Italije goni svoje sinove
ne sever, v mrz in burjo, v sovraštvo in
boj. Ljudstvo pa si želi juga, toplote, lju-
bezni in miru. Kdo bo zmagal? O tem ni
dvoma! Italija ne zmore trajno prenašati
mrzlih vetrov, ki brijejo iz naših krajev in
z našega neba v vrste njenih sinov, ne
more več dolgo prenašati vojnih bremen
in vojskinega gorja. Italijanski vojak si
vedno strastneje želi nazaj na jug.

Pojdite na jug!

LISTEK.

Glavarjeva gospa.

Anton Čehov. — Prevel Lavo.

Prvega svečana vsakega leta na
dan sv. mučenca Trifona opaziš v hiši
vdove bivšega okrajnega glavarja Tri-
fona Lvoviča Zavzjatova nenavadno
vrvenje. Glavarjeva vdova Ljubov Petrovna
priredi na ta dan pod domačim
krovom za umrlim godovnikom službo
božjo (bilje), po obredu pa Gospodu
Bogu zahvalno molitev. K biljam se
zbere vse okraj. Tu lahko vidiš glavar-
ja Hrumova, predsednika deželnega od-
bora Marfutkina, stalnega člana Po-
traškova, oba sodnika, načelnika okraj-
ne policije, deželnega zdravnika Dvor-
njagina, od katerega se širi duh judo-
forma, vse večje in manjše posestnike
itd. Do petdeset gostov se zbere k slo-
vesnosti.

Točno opoldan se odpravijo gosti z
resnimi obrazi iz vseh sob v salon. Po
tleh so pregrnjene preproge, da se ko-
raki prav nič ne slišijo, kajti resni tren-
utki zahtevajo instinktivno hoditi po
prstih in loviti pri boji ravnotežje z ro-
kami. V salonu je že vse pripravljeno.
Oče Jevmenij starček nizke postave, z
visokim višnjevim svečeniškim klobu-
kom se napravlja v črno obredno oble-

ko. Dijakon Konkordijev, rdeč kot rak
in že oblečen, lista brez šuma v obredni
knjigi in polaga med liste papirčke.
Pri vratih pa, ki vodijo v predsobo, pi-
ha v kadičnico z napetimi lici in izbo-
čenimi očmi strežnik Luka. Salon na-
polnjuje sinji prozračni dim in vonj
kadila. Učitelj ljudske šole Golikonj-
skij, mlad človek, oblečen v novo vre-
často suknjo in z velikimi ogrci na
vznemirjenem obrazu, deli med navzo-
če voščene sveče. Gospodinja Ljubov
Petrovna stoji v ospredju pri mizici,
na kateri leži kaša iz riža, ter prezgo-
daj pritiska robec na obraz. Povsod ti-
šina, ki jo gosti le redko motijo z vzdih-
i. Vsi imajo prisiljene, svečane obra-
ze . . .

Bilje se začenjajo. Iz kadičnice se
vije sinji dim in se igra v vijugastem
solnčnem žarku, goreče sveče nalahno
trepetajo. Petje, ki je bilo v začetku
rezko in oglušljivo, postaja polagoma
mirno in ubrano, potem ko so se pevci
prilagodili akustičnim zahtevam sobe.
Vsi motivi so žalostni, otožni . . . Goste
polagoma privezuje nase melanholična
ubranost petja, postajajo zamišljeni.
V njih glavah ostajajo misli o kratko-
sti človeškega življenja, o minljivosti,
o svetni nečimurnosti . . . Na misel jim

* Prinašajo jo k biljam; ruski
običaj.

prihaja pokojni Zavzjatov, obilen, rde-
čeličen, ki je pogostokrat na mah izpil
butliko šampanjca in razbijal s čelom
zrcala. Ko so pa zapeli »so svjetimi
upokoij« in je bilo slšno ihtenje gospo-
dinje, so se gosti začeli nervozno pre-
mikati z ene noge na drugo. Bolj ob-
čutljivi so dali duška žalosti v grlu in
na trepalnicah. Predsednik deželnega
odbora Martutkin je hotel zadušiti ne-
prijetno čuvstvo in se je nagnil k uše-
su načelnika okrajne policije ter mu
zašepetal:

»Včeraj sem bil pri Ivanu Feodo-
roviču . . . Mašo sva ga lomila . . . Pri
Bogu . . . Olga Andrejevna je tako zbe-
snela, da ji je padel iz ust umeten zob.«
No saj vendar že pojejo »večen spo-
min«. Golikonjski pobira s spoštova-
njem sveče, bilje se bližajo koncu. Po
končanem opravilu sledi minutna
zmeda: svečenik menja plašč, prične
se zahvalna služba božja. Po zahvalni
službi božji, med tem, ko se oče Jev-
menij preoblači, si gosti maneje roke,
kašljajo, gospodinja pa pripoveduje o
požrtvovalni dobroti pokojnega Trifo-
na Lvoviča.

»Gospoda naj izvoli k malici!«
konča slednjič svoje pripovedovanje.

Gosti pa, v skrbeh, da ne bi drug
drugega suvali in stopeli na noge, hite
pazljivo v obednico. Tu jih čaka zaj-
terk. Ta malica je tako razkošna, da si
dijakon Konkordijev vsako leto ob po-

gledu nanjo šteje v dolžnost, da raz-
prostre roke, zmaje z glavo v začude-
nje in izpregovori:

»Nadestetično! To ni podobno, oče
Jevmenij, hrani ljudi, ampak daro-
vom, ki jih prinašajo bogovom!«

Malica je v resnici nenavadna. Na
mizi je vse, kar pač more nuditi nara-
va, nadestetično pa je pri malici prav-
zaprav samo tole: na mizi je vse razen
opojnih pijač. Ljubov Petrovna se je
namreč zaobljubila, da ne bo trpela v
svoji hiši igralnih kart in alkohola —
dveh faktorjev, ki sta pogubila njene-
ga moža. Na mizi stoje samo stekleni-
ce z jesihom in oljem, prav v zasmeh
in za kazen zajtrkujočim, ki so po vo-
čini sami obupni pivci in alkoholiki.

»Izvolite, gospoda!« vabi gospodi-
nja. »Toda oprostite, z žganjem ne mo-
rem postreči . . . Običajno ga nimam.«

Gosti se bližajo mizi in se neodloč-
no pripravljajo k pojedini. Toda jed
ne tekne. Pri zatikanju vilic, pri reza-
nju, pri žvečenju, povsod je opaziti
neko počasnost, apatijo . . . Jasno, da
nečesa pogrešajo.

»Zdi se mi, da sem nekaj izgubil,«
šepeče sodnik svojemu stanovskemu
tovarišu. Imam take občutke, kakor
takrat, ko je žena bežala z inženirjem.
Ne morem jesti!«

Marfutkin pa je, predno je začel je-
sti, dolgo obiral žepe in iskal robec.
(Dalje.)

Dr. Jos. Puntar:

Pripombe k našemu kulturnemu razvoju.

Dejstvo je, da država ne bo mogla izvesti vseh nujnih socialnih in gospodarskih reform, ako ne bo sodelovalo ljudstvo samo. Podlaga vsemu gospodarskemu življenju so izobraženi kmet, obrtnik in delavec. Potrebno je to naglasiti v državi socialnega preustroja, kaj je že in bo še bolj Jugoslavija. Pospešiti pa je treba gospodarski razvoj ravno z organizacijo, ki bo poglobila vse izobraževalno delo. Prav ima »Napreč« dne 19. aprila, ko piše:

»Izobraževalno delo med ljudstvom, da odpadejo predsodki in nerednosti, da nastane medsebojno poznanje in razumevanje, tega nam je treba, in to nam mora priti od mladine, od nove generacije, ki ima dovršiti naš narodni in socialni proces.

Z novimi idejami, z novimi vidiki in programi med ljudstvo, da se bo zave-dalo svojih nalog in poti. Kulture potrebuje ljudstvo, zdaj več kot nikoli.

Ne le gospodarski in socialni razvoj, še bolj treba ljudstvu moralne in estetske vzgoje. Saj nas vse naokrog opozarja na posledice dolgotrajne vojne. Ljudstvo moramo poučevati in vzgajati v morali, estetiki in higijeni, če hočemo dati trdno podlago vsemu drugemu delu.

Zato je treba z veseljem pozdraviti korak osrednje vlade v Belgradu, da je žavi, če ga ne bo podpiral podrejeni odsek za ljudsko prosveto. Težko pa bo centralni urad zmogel veliko delo v celi državi, če ga ne bo podpiral vdrejeni odsek v pokrajinskem poverjenstvu za uk in bogočastje. Ta odsek nujno potrebuje, da je v svojem delu kar možno samostojen, ker je treba z osebno inicijativno izpeljati zlasti vse, kar tiče statistiko dosedanjega izobraževalnega dela med Slovenci. V tem pogledu nimamo nobene bilance. In vendar bi nam šele ta dala v roke izbornorožje v obrambi proti vsem klevetniškim naroda in države, pokazale bi se tudi tukaj pomanjkljivosti sedanjega organiziranega dela. Kje imamo zanesljive podatke o delu vseh društev, ki so doslej vršila svoje izobraževalno delo med narodom?

Kdo ve, koliko je knjig in kaj bere naše ljudstvo, koliko iger in predavanj je bilo, v kakšnih oblikah so se vršila? Ali vemo, česa si ljudstvo vse bolj želi, česa zdaj nujno potrebuje?

Dela je ogromno in nič manj važnega kakor je skrb za šolstvo in gmotni blagor. Ljudskemu ekonomu ne sme biti deveta briga, kam gredo ljudske sile, koliko sil je še neprebujenih, neustvarjajočih, koliko samo ovirajočih in nenapredujočih.

Za vse to se mora brigati — oddelek za ljudsko izobrazbo.

Treba najprej vse dosedanje uspehe ugotoviti, ugotoviti pa tudi vse dosedanje pripomočke in delavce ter vse komponente ljudskega napredka. Šele na tej solidni podlagi je možno z dalekovidnostjo voditi nadaljnji razvoj ljudske vzgoje, v kolikor je sama sebi pripuščena ter izven šole. Mačeha Avstrija nam ni dajala vi-narja za vse delo, nasprotno, še ovirala nas je.

Jugoslavija nam mora dati dovolj sredstev iz državnih dohodkov, da podpremo vse sistematično delo med ljudstvom.

Podpore potrebuje prosta inicijativa izobraževalnih organizacij! Zato mora odsek za ljudsko izobrazbo imeti na razpolago poseben »kulturni svet«, v katerem morajo biti zastopani najboljši delavci na polju ljudske prosvete.

Nujno je, da se osnujejo enotno po istih načelih pri vseh pokr. vladah samostojni odseki v okrilju poverjenstva za uk in bogočastje. Vsak odsek pa mora obdelavati svoje polje v najtesnejši zvezi s kulturnimi organizacijami poedine pokrajine. Vsaka pokrajina ima pač svoj zgodovinski in prosvetni razvoj, ki sam po sebi nujno diktira tudi individualno pot in taktiko v sistematičnem delu. Bosna in Macedonija se niti od daleč ne moreti meriti s slovenskimi deli države! Vsak del ima svoje kulturno obilježje, kakor se je pač ustvarjala v času sedanja Jugoslavija pod različnimi kulturnimi vplivi.

Kdor hoče enoten narod, mora najprej doseči, da bomo vsi resnično kulturna enota, kar danes nismo in še dolgo ne bomo, pač pa lahko razvoj silno pospešimo, če na polju ljudske izobrazbe stori država v polni meri svojo dolžnost. Dela imamo za stoletje, da bomo resnično ena sama kulturna enota z individualnimi plemenskimi poudarki. Vse politično naglaševanje o enotnosti države bo prazna beseda, dokler ne zabrišemo prepada med orijentom in zapadom.

Kot najrazvitejši del jugoslovanske družine moramo dobiti ravno Slovenci čim največ kulturnih naprav, da dvignemo

svoj del naroda na najvišji nivo kulture in vzgojimo »dovolj sposobnih delavcev na polju ljudske prosvete za cel jug.

Bolj kot kdaj prej je sedaj potrebno, da takoj ustanovimo posebno ljudsko vseučilišče v Ljubljani, ki naj bi bilo prava kulturna Matica za ves naš jug. Vzgojiti moramo tisoče intenzivnih delavcev, da tem preje dosežemo kulturno enotnost ter najvišjo socialno in gospodarsko razvitost. Le visoko izobražen in moralno trden narod more razrešiti socialne probleme — bodočnosti.

Zato nujno zahtevamo svoj avtonomni oddelek za ljudsko prosveto.

Kapital ne bo ravno najslabše naložen!

Pripomniti je še treba, da se je bivša avstrijska vlada 9. julija 1918 zavedla velike važnosti ljudskega izobraževalnega dela. Ministrstvo za bogočastje in uk je poslalo (št. 25.672/XII b.) vsem deželnim šolskim svetom posebno okrožnico, da naj dopišljejo čimprej statistične podatke o dotodanjem izobraževalnem delu v poedin-pokrajinah. Hotelo je vedeti podrobnosti o društvi, ljudskih domovih, izobraževalnih tečajih, ljudskih knjižnicah, muzejih itd. Dvomimo, da bi bila avstrijska vlada vodila čisto navdušenje za ljudsko prosveto. Videl sem tajno okrožnico z dne 20. julija 1918, v kateri je notranje ministrstvo opozarjalo okr. glavarstva na nevarno jugoslovansko propagando po slovenskih Marijinih družbah in katol. izobraževalnih društvi. Češ, da treba strogo nadzirati to delo radi razkrajajočega vpliva — na fronti. Zakaj, »časopis ima vsaka kočna na Slovenskem.«

Tako Avstrija neblagodej spomina. Od Jugoslavije pa pričakujemo poštenega dela za ljudsko prosveto! Dati nam mora znanstveno in ljudsko vseučilišče, ker želimo, da bodi Slovenija — Atene, Zagreb, Korint in Beograd. Sparta Jugoslavije. Zakaj, značaji vseh treh plemen so v glavni potezi danes taki, kakor so jih imela tri glavna plemena stare Grčije. Čez desetletja se zblizajo in strene v eno veliko harmonijo. Danes smo šele, slabo uglašen trizvok.

Tako je moje mnenje.

Henrik Steska.

Zakonodaja v Sloveniji.

Vrhovno državno oblast delimo po njenih opravilih v zakonodajo, v izvršilno in pravosodno oblast. Vsaka teh treh funkcij je važna, a najvažnejša je pač zakonodajna oblast. Ona daje predpise, kako naj bo vsa država organizirana ter kako bo delo medsebojno razmerje med posamezniki in pa med posameznikom in državo urejeno. Umljivo je tedaj, da tudi širše sloje zanima vprašanje, kdo zakone izdaja ozir. vže obstoječe izpreminja.

Takoj ob državnem prevratu je prešla vsa oblast na »Narodno veče SHS« v Zagrebu. V smislu točke I., št. 1, 2 in 3 sporazumno z Narodnim večem SHS izdane navedbe celokupne Narodne vlade SHS z dne 14. novembra 1918, št. 111 o prehodni upravi v Sloveniji naj bi Narodno veče SHS v Zagrebu odločevalo le o vprašanjih, ki so v zvezi s temeljnimi načeli ujedinenja naroda SHS v državo SHS in v vseh vprašanjih, ki jih v Narodno veče odposlani zastopniki političnih strank, priznavajo za skupna. V vseh drugih slučajih pa naj bi od Narodnega veča SHS v Zagrebu imenovana in pod njega vrhovnim vodstvom stoječa Narodna vlada SHS v Ljubljani upravljala Slovenijo, ne da bi pri upravljanju rabila še posebnih pritrdil Narodnega veča SHS. V smislu ravnokar navedene navedbe o prehodni upravi so vsi avstrijski zakoni in navedbe, kolikor ne nasprotujejo navedbi o prehodni upravi ostali v veljavi. Povsem umljivo je, da je smela Narodna vlada SHS v Ljubljani, oziroma njeni stvarni pristojni oddelki izdati nove izvršilne navedbe k zakonom in stare ministrske navedbe izpreminjati, saj je bila najvišja upravna oblast in službena instanca. Pravega zakonodajnega činitelja, ki bi zakone bodisi za vso državo SHS, bodisi za Slovenijo izdal, takrat še ni bilo. Ako ni zakonodajnih činiteljev, potem preide začasna pravica, izdajati zakone za silo, na najvišjo upravno oblast. Taka najvišja upravna oblast je bila v skupnih vprašanjih Narodno veče, v ostalem pa Narodna vlada SHS za Slovenijo. Zakone za silo imenujemo v obče zasilne navedbe. Z njimi so se smela odpraviti ali izpreminiti prejšnja zakonita določila. Kakor hitro se bode zbralo pravilno izvoljeno predstavništvo, se bodo morale zasilne navedbe istemu predložiti v potrjenje, ker bodo sicer prišle ob veljavo.

Dne 24. novembra 1918 je sklenilo Narodno veče SHS v Zagrebu združitev države Slovencev, Hrvatov in Srbov s kraljevinama Srbijo in Črnogoro. Dne 1. decembra 1918 so odposlanci Narodnega veča SHS izvršili ta sklep, ko so v Belgradu regentu kraljevine Srbije izročili dotično adreso in je regent proglasil ujedinenje Srbije z zemljami države Slovencev, Hrva-

tov in Slovencev v edinstveno kraljestvo Srbov, Hrvatov in Slovencev.

S tem pa še ni takoj prenehala tedanja izredna upravna oblast Narodnega veča SHS v Zagrebu in Narodne vlade SHS v Ljubljani, kajti prvo ministristvo kraljevine SHS je priseglo šele 20. decembra 1918. Do 20. decembra je smela Narodna vlada ozir. njeni stvarni pristojni oddelki nedvomno izdati zasilne navedbe. Z 20. decembrom ni le prenehala Narodno veče SHS biti najvišji činitelj med Slovenci, Hrvati in Srbi na ozemlju bivše avstro-ogrške monarhije, temveč tudi Narodna vlada SHS v Ljubljani ni več najvišja upravna oblast in službena instanca. Pravica izdati zasilne navedbe bi tedaj morala preiti od ljubljanske narodne vlade na osrednjo vladu v Belgradu; saj je ta pravica ne le povsem izredna, temveč tudi najgloblje segajoča funkcija javne uprave. Belgrajska vlada pa se seveda ni mogla takoj posluževati teh pravic ter je začasno pustila Narodni vladi SHS v Ljubljani prejšnjo kompetenco. Šele dne 20. januarja 1919 je bila odobrena ostavka predsednika in nekaterih poverjenikov Narodne vlade SHS v Ljubljani. Z istim dnevom sta bila imenovana predsednik in podpredsednik deželne vlade za Slovenijo, a poleg poverjenikov, kojih ostavka ni bila sprejeta, so začasno tudi demisionirani poverjeniki še vodili poverjeniške posle in ne smemo dvomiti o tem, da je smela vsled neurejenih razmer v Belgradu izvršiti ta provizorična deželna vlada začasno še vedno vse posle najvišje instance, kolikor ni belgrajska osrednja vlada izrecno kaj drugega odredila.

Trditi tedaj smemo, da omenjena izredna naredbena oblast od 20. decembra 1918 naprej pravzaprav ne pristojajo ljubljanski pokrajinski vladi, a težki položaj, v katerem sta se belgrajska in ljubljanska vlada nahajali, opravičuje sedanje postopanje. Treba je bilo, da se vsled nujne potrebe nekatera neodložljiva vprašanja v Sloveniji uredi, a belgrajska vlada ni imela zadostno uradnikov, ki bi bili večji naših v Sloveniji veljavnih zakonov in ki bi poznali naše razmere. Belgrajska ministristva takrat vobče še niso bila povsem k svojih nalogi in tedaj niso mogla nase pritegniti omenjeno izredno naredbena pravico pokrajinskih vlad. Sporno pa je navedljive tudi vprašanje, v kakšni meri smejo od regenta imenovani ministri brez regentovega pritrditve izdajati zasilne navedbe, ozir. potrditi zasilne navedbe pokrajinskih vlad.

Eno pa je gotovo, da toliko časa, dokler ni bila niti vsa deželna vlada za Slovenijo imenovana, se je ista pač smela lastiti vsaj v nujnih slučajih tudi izrednih pravic. Kdor upošteva vse zunanje politične in notranjepolitične težkoče in kateremu je bistvo važnejše od oblike, ta lahko z mirno vestjo pripozna formalno veljavnost zasilnih navedb naše deželne vlade tudi za čas med 20. decembrom 1918 in koncem februarja 1919.

Koncem februarja 1919 so bili imenovani tudi ostali člani deželne vlade za Slovenijo ter so mogli poverjeniki, kojih ostavka je bila sprejeta, tudi dejanski odstopiti. Od tega trenutka sme javnost vže strožje postopanje pri izdajanju zasilnih navedb zahtevati in tudi belgrajska vlada je v svojem odloku z dne 3. marca 1919, št. 6564/notr. min. izrecno poudarjala, da se navedbe deželne vlade izvršijo izvršilne navedbe posameznih poverjenikov ne smejo več izdati brez vednosti, oziroma odobrenja onega ministristva, v čegar resort spada dotični predmet. V vsakem primeru se mora osnutek navedbe z vsetransko obzračno poročilom poslati dotičnemu ministristvu v pretres in odobrenje. Ako se predmet navedbe tiče več ministristev, vposlati je osnutek onemu ministristvu, ki je pri tem najbolj zainteresirano. Le v primerih hipne in neodložljive potrebe sme deželna vlada samolastno izdati navedbo, mora jo pa zajedno z razglasitvijo vposlati dotičnemu ministristvu v naknadno odobrenje.

Brezhiben ta ministrski odlok sicer ni, kajti gotovo je velika anomalija, če naj pri takih zasilnih navedbah, ki včasih prav globoko v zasebno in javno življenje segajo, zadošča poprejšnje ali naknadno odobrenje ministrov, dočim je za druga upravna dejanja kakor n. pr. za imenovanje višjih uradnikov treba regentove pritrditve. Poleg tega tehtnega pomisleka se nam pa je ozirati na adreso Narodnega veča SHS z dne 1. decembra 1918, na odgovor regenta kraljevine Srbije, na poslanico regenta kraljevine SHS z dne 6. prosinca 1918, na sklicanje narodnega predstavništva na 1. marec 1919 in končno na prestolni govor z dne 16. marca 1919. Sosebno važno je, da poudarja adresa bivšega suverena Narodnega veča odgovornost državne vlade narodnemu predstavništvu, ter da regent v svojem odgovoru izjavlja, da bo vlada vse ukrenila, da se čim prej uredi vse tisto, kar adresa glede prehodne dobe predlaga. V regentovi poslanici je izrecno omenjeno, da bo narodno predstavništvo, ki je seve le nekaj surogat za pravi ljudski parlament, začasni a

vendar polnomočni zakonodajni činitelj v naši državi. Prestolni govor pravi, da ima osrednja vlada narodnemu predstavništvu izročiti poleg volilnega reda za ustavotvorno skupščino, načrta za začasno ustavo in agrarno reformo tudi druge predloge, ki jih zahtevajo sedanjí trenutki, da se predlože, prouče in uzakonijo, da bi se dežela čim prej dvignila. Seveda prva naloga narodnega predstavništva je pač volilni red za ustavotvorno skupščino in potem pridejo šele druge stvari v poštev. Sedanjí čas pa zahteva nujne neodložljive odredbe in sedanjí parlament, ki je tudi nekaj vojni surogat, morda nima potrebne notranje sile, da bi bil v polni meri kos svoji težavni nalogi, saj so ti poslanci le zastopniki političnih strank, a doslej še ne vemo, kako bodo volilci pri prihodnjih volitvah govorili.

In vendar ta izredna naredbena oblast osrednje ali deželne vlade, ki je bilo začetkoma neko nepotrebno zlo, mora sedaj prenehati, ker sicer bo pravni čut preveč trpel. Gorje državi, v kateri se vera v zakone omaje! Lahkota s katero »izvršilne« oblasti kar meni nič tebi nič stare pravne institucije in zakone izpreminjajo, ne da bi pri tem zastopniki naroda sodelovali, ta lahkota ustvarja neko skrajno nevarno revolucijsko razpoloženje v mišljenju širokih slojev in izpodkopava vsako spoštovanje pred tujimi pravicami.

Za naše služkinje.

Zadnje čase je dvignilo precej prahu med gospodinjami in gospodarji gibanje služkinj v Ljubljani. Nekateri sploh ne umejo tega, da pride služkinjam na misel organizirati se. Ti pač ne morejo slediti razvoju časa in razmer, ki danes silijo tudi služkinje, da se organizirajo.

Kdo ni tekom štiriletnje vojske pozimi pogosto zrl onih dolgih vrst pred prodajalnami, mesnicami in raznimi uradi? Višnjeve od mraza so stale množice cele ure in čakale na odrešenje; v slabih oblekah, v slabem obutalu in slabo hranjene so stale v dežju, mrazu in snegu na kamenitem tlaku. In največ med vsemi so prestale naše služkinje. Dogodili so se slučaj, ko ni šla služkinja celo noč spat ter je čakala pred stojnico, da je zjutraj gotovo dobila one grame mesa.

In ko so lansko zimo hodile na vladu prosit obleke, so jih odpravili z obljubami in kartami. Ko bi bile organizirane, bi jih bila javnost pač bolj upoštevala!

Naše Vincencijske in Elizabetne konference štejejo med svojimi podpirankami sorazmerno največ starih in onemoglih služkinj. V podstrešjih mnoge stradajo, hirajo in umirajo, zapuščene in navezane le na miloščino, dasi so vse svoje moči žrtvovali v cvetu svojega življenja — za druge. Koliko deklet si je v vojski ob slabi hrani in prenaporni službi nakopalo kal bolezni! Kam naj gredo, ko onemorejo?

Kdor to ve, kdo bo zameril, da tudi naše služkinje v organizaciji skrbje za sebe, da si skušajo olajšati svoj stan in skrbeti za starost in bolezen?

Zensko vprašanje stopa v najnovejši dobi z vso silo na dan. Ženska — torej tudi služkinja — bo morda kmalu stopila na volišče, kjer bo odločevala o usodi naroda in države. Zato pa mora biti zrela in vzgojena. V splošni izobrazbi naj napreduje tudi služkinja! V ta namen naj služi njena organizacija.

Pa tudi več strokovne izobrazbe potrebuje današnja služabnica. Vsaka gospodinja si želi boljše in porabnejše služkinje. In koliko je naših deklet, ki pridejo v mesto, pa ne ume in ne zna opravljati svoje službe, ni porabna ne v kuhinji, ne pri otrocih in ne v sobi! Koliko truda stane gospodinj, da si izuči porabno služkinjo in koliko grenkih ur mora preživeti ubogo dekle, ki mora, nevažno mestnega dela, slišati razne očitke in nepedagogične pouke. V Ljubljani nujno potrebujemo organizacije, ki bo skrbela za potrebni strokovni pouk služkinj. In če si hočejo tu služkinje solidarno same pomagati, kdo jim bo to vzel za zlo?

V Nemčiji in po drugih državah so že pred vojsko imeli polno društvo, ki so skrbela za gmotne in duševne koristi služkinj, za njihove pravice in njih izobrazbo, pri nas pa sedaj razmere nujno silijo, da se tudi na tem polju nekaj stori.

Prenos kosti narodnih mučenikov Zrinjskega in Frankopana v domovino.

Dne 30. aprila bodo v zagrebški prestolni cerkvi pokopani zemeljski ostanki naših narodnih mučenikov Petra Zrinjskega in Frana Krste Frankopana, prvih borilcev za naše narodno edinstvo in upornikov proti stoletnemu našemu neprijatelju, hiši habsburški. Kosti teh dvuh prvoboriteljev prepeljejo iz Dunajskega

Novega mesta sedaj v dobi našega narodnega osvobođenja v hrvatsko domovino, za katero sta padla pod rabeljsko roko Habsburžanov. Hrvati bodo praznovali 30. april kot narodni praznik, na katerega se pripravljajo v velikem obsegu. Ali naj mi Slovenci zaostanemo? Naj se ta dan izvesijo narodne zastave ter zbirajo doneski za spomenik mučnikom, prodajajo žalobni znaki v ta namen ter proslavi spomin na velika prvaka, vredno ideji, za katero sta žrtvovala svoje življenje. Vsi denarni prispevki naj se pošiljajo na naslov zagrebškega župana dr. Srkulja — odbor za prenos kosti Zrinjskega in Frankopana. Da se proslavi ta dan dostojno našima narodnima mučnikom, je sklenila deželna vlada za Slovenijo v svoji seji dne 16. IV. 1919, da se udeležijo po svojem zastopniku prepeljave zemeljskih ostankov narodnih mučnikov od Maribora do hrvatske meje. Dan 30. aprila se bo praznoval v Ljubljani kot spominski dan. Ta dan se bo darovala v stolnici maša zadušnica, v kar se naprosi knezoškof in se je udeležijo člani deželne vlade. Na javnih poslopih se razobesijo narodne zastave, na šolah se posveti posebna ura med poukom spomenu Zrinjskega in Frankopana. Javnost bo vlada opozorila še posebej na spominski dan v uradnem listu. Vabimo pa vsa naša kulturna in druga društva, naj se udeležijo prepeljave kosti naših mučnikov in slavnosti v Zagrebu v obilnem številu. Naše zavedno narodno ženstvo pa vabimo, naj nabira prispevke za spomenik s prodajo eventualno doposlanih žalnih znakov. Pokažimo, da smo vredni narodnega osvobođenja in narodnega ujedinjenja s tem, da znamo tudi ceniti zasluge naših narodnih prvoboriteljev. Vsa potrebna pojasnila in navodila daje odbor za prenos kosti Zrinjskega in Frankopana v Zagrebu.

Mažarska strahovlada v Prekmurju.

Zanesljive osebe, došle iz Prekmurja, poročajo o ondotnem položaju: Na slovenskem Prekmurju, ki se teritorialno razteza od Radgone po stari avstro-ogrske meji do Rabe, mesta Monušter, proti jugu preko Dobrovnika in Dolnje Lendave do Mure in se naslanja na Medjimurje, živi okoli 120.000 Slovencev. Tudi zagrizene madžarske oblasti se dejstvom ne morejo upirati in so prisiljene, priznavati popolnoma slovenski značaj teh pokrajin, da izdajajo za ondotno prebivalstvo poseben časnik »Novine«. — Na shodu v Belatinjih, ki so ga hoteli Madžari izrabiti v svoje namene, je ljudstvo kljub vojaškemu terorju svečano manifestiralo za Jugoslavijo. Po tem shodu so Madžari začeli brezobzirno nastopati z orožjem proti Slovincem. Ko je nastopila boljševiška vlada in se je madžarsko vojaštvo pridružilo boljševikom, so se razmere na Prekmurjem vsled tega neposilno poslabšale, ker se naše slovensko ljudstvo ni hotelo pridružiti tej vladi. Boljševiki so s silo prevzeli vse slovensko časopisje. Zasedli so vse posojilnice, tako da ne more nihče razpolagati s svojim naloženim denarjem. Pobrli so vsem Slovincem zasebno orožje in ga izročili boljševikom. Zlato sploh, bodisi denar ali pa druge zlate predmete, so zaplenili in zagrozili s smrtjo, če bi ga skušal kdo obdržati. Zasegli so ves živež. Brezobzirno jemljejo vse, kar potrebujejo, bodisi živež, obleko itd. brezplačno. Ako kdo ugovarja, ga zapro in v mnogih primerih tudi ustrelje. Ne trpe nobene boljševiške protiaagitacije. Grozote tega brutalnega boljševiškega režima najjasnejše dokumentirajo javno izdani ukazi in naredbe boljševiške vlade. Kakor je obče znano, hočejo Madžari zvezo z nemškimi Špartakovci za boj proti ententi. S pošiljanjem živil imajo namen, da bi Nemci ne bili več odvisni od dovoza ententinih živil in bi tako lahko začeli boj proti ententi skupno z Madžari. Ako bi Ogrom uspelo, pridobiti Nemce za svojo stvar, bi potem ogrozili vse človeštvo, predvsem pa republiko Čehoslovaško in Jugoslavijo. Da imajo ogrski in nemški boljševiki načrt skupnega operiranja, je razvidno iz članek madžarskega časopisa »Az Est«, ki priobčuje pozdrave nemških Špartakovcev madžarskim boljševikom. Nujno bi bilo potrebno, da zasede ententa mejo med Avstrijo in Ogrsko in prepreči tako združenje nemških in madžarskih boljševikov. To ni želja samo prekmurjskih Slovencev, temveč tudi pravih Madžarov, ki imajo še zmisel za red in mir in ki jim je mnogo na tem, da zasede ententa prekmursko ozemlje in reši deželo nasilja, anarhije in propada. Ker postajajo nasilja od dne do dne večja, naraščajo s vsakim dnem želja po intervenciji entente. Potrebno bi bilo, da bi prišla v Prekmurje v najkrajšem času ententina komisija, ki naj bi ukazala madžarskim četam, da se morajo umakniti, nakar bi se na potem pod var-

stvom ententinih čet izvedel plebiscit, ki naj bi odločil, ali hoče ljudstvo še nadalje ostati v madžarski republiki ali pa se pridružiti Jugoslaviji.

Slovenski javnosti.

Ljubljanski dopisni urad je izvedel, da Italijani te dni po brzovau in po telefonu in z ustnim obveščanjem med nami trosijo skrame neugodne vesti o baje že izvršeni določitvi naše zapadne meje in o pripadnosti naših obmejnih krajev in naše obmejne zemlje. To delajo zato, da bi v nas izzvili demonstracije in nemire, kar bi jih upravičilo, zasede našo zemljo do Zidanega mostu. Tak pohod je zanje nujna potreba, ako naj se jim posreči, odtegniti italijansko vojaštvo pogibelnim vplivom, ki mu prav sedaj pogubneje nego kdaj prete iz Trsta, kjer dobivajo komunisti od dne do dne večjo moč. Sprito vsega tega pozivamo slovensko javnost, naj si ohrani mirno kri, pa naj se glase vesti tako ali tako. Dobro naj si održi v spominu, da vsem tem vestem ni verjeti, ker jih v svojo korist v svet trosi neprijatelj. Ali se je sploh že kaj odločilo glede naše meje in kako se je odločilo, o tem bo javnost brez odloga in brez olepšanja obvestil naš obveščevalni urad.

Razna poročila.

Nemčija na mirovnem posvetu.
LDU Berlin, 21. aprila. (DunKU) Wolffov urad poroča: Na brzovavko, na katero je nemška vlada dne 19. t. mes. odgovorila vsled povabila alijiranih in asociiranih vlad, naj odpošlje 25. t. m. svoje delegate v Versailles, je došel nastopni odgovor: Aliirane in asociirane vlade ne morejo pripoznati delegatov, ki so pooblašteni samo v to, da sprejmejo besedilo mirovne pogodbe, kakor to predlaga nemška vlada. Aliirane in asociirane vlade morajo zahtevati od Nemčije, da odpošlje v Versailles delegate, ki so kakor zastopniki alijiranih in asociiranih vlad pooblašteni, razpravljati o vseh mirovnih vprašanjih. Nato je nemška vlada odgovorila: Nemška vlada je, meneč, da bodo po izročitvi načrta preliminarne miru začela posvetoovanja o vsebini tega načrta, določila nastopne osebe za delegate in jim dala tozadevna pooblastila: Državnega ministra za zunanje posle grofa Brockdorff-Rantzaua, državnega justičnega ministra dr. Landsberga, državnega poštnege ministra Giesberta, predsednika pruske deželne zbornice Leinerta, dr. Karla Melchiora in profesorja dr. Schückinga. Kot spremljevalci delegatov se nameravajo imenovati nadalje še druge osebe, katerih imena bo nemška vlada v kratkem sporočila v drugi brzovavki. Nemška vlada je pripravljena spredaj označene osebe poslati v Versailles, ako se ji da zagotovilo, da se njenim delegatom in spremstvu za bivanje tamkaj zajamči svoboda kretanja in uporaba brzovava in telefona. Pridrži si pravico, imenovati naknadno za posamezna vprašanja miru posebne strokovnjake. Odpotovanje delegatov in spremstva bi se vsekakor za nekaj dni zavleklo. Podpisan: Brockdorff-Rantzau.

Vesti o preteči revoluciji v Italiji.
Bern, 21. aprila. Francosko časopisje potrjuje vesti o velikanskem nemirih v Italiji. Stavka v Milanu, Turinu in Genovi kaže znake skorajšnje revolucije. Položaj je sila težaven. Pojavljajo se nevarni nastopi proti vladnem imperializmu. Splošno prevladuje mnenje, da je revolucija v Italiji nezogibna.

Politične novice.

+ Celjska skupina V. L. S. se je ustanovila za mesto in okolico, da organizira vse somišljenike, ki stanovsko niso organizirani v Kmečki zvezi, t. j. uradnike, višje in nižje, trgovce in obrtnike, delavce, hišne posestnike itd. Vabimo vse stanovce v našo organizacijo, da s skupnim nastopom za pravičnejšo uporabo vseh stanov dežansko dokažemo, da je vzajemnost možna le na krščansko socialnih načelih.

+ Tržaški »Lavoratore« o Jugoslaviji. »Lavoratore« z dne 16. t. m. priobčuje pismo svojega dopisnika iz Belgrada. Opisuje svoje življenjske razmere pravi, da se živi pri nas, kakor povsod drugod, slabo vsled posledic vojne in posebno vsled brezglavega starega avstrijskega gospodarstva. V političnem oziru poudarja, da smo popolnoma izgubili zaupanje v mirovno konferenco in Wilsona. Naša delegacija v Parizu da ima nalog belgrajske vlade, da ne sme podpisati mirovne pogodbe, ako ta ne bo zadovoljila naših narodnostnih zahtev. Ta odredba pa ni samo volja vlade, piše dopisnik, ampak to je volja cellega naroda. Ko opisuje razmere v posameznih delih naše države, se posebno po-

hvalno izraža o Sloveniji, o kateri trdi, da je vsled velikega števila politično in gospodarsko izkušenih mož najsvetlejša točka Jugoslavije. Med revolucijo so se pokazali Slovenci mnogo bolj energični in sposobni kakor Hrvati. Kot vzrok temu navaja dopisnik veliko korupcijo, ki da je še danes velika nesreča za Hrvate. Končno opisuje še razmerje med današnjo našo vlado in socialisti.

+ Socialni mir. Pariško časopisje mnogo razpravlja o predlogih komisije, ki ima urediti vprašanja delavstva. Komisija je izdelala načrt za nekaj mednarodnih parlament, ki bi urejeval delavska vprašanja enotno za vse države, ki bi pripadale zvezi narodov. V ta parlament bi poslala vsaka država po enega zastopnika delavstva, enega zastopnika delodajalcev in po dva zastopnika vlade. Sklepi parlamenta naj bi bili obvezni za vse udeležence države. K zasedanju bi se zbral parlament vsako leto enkrat in prvo zborovanje bi se moralo vršiti že letos v oktobru v Washingtonu. Svet četverice se je pečal sedaj s tem načrtom, a do kakšnega rezultata ni mogoče priti. Nastalo je namreč vprašanje, kdo bo jamčil za to, da se bodo sklepi te konference tudi resnično izvajali. Francija in Italija sta predlagali, da naj prevzamejo odgovornost za to vse vlade držav, ki pripadajo zvezi narodov. Angleži so mnenja, da bi morali posamezni državni zbori te sklepe še odobriti, preden bi stopili v veljavo. Amerikanci pa so izjavili, da se v tem oziru sploh nič ne morejo obvezati, ker to ne spada v delokrog skupne ameriške vlade, ampak je to stvar posameznih zveznih držav, ki jih je pa, kakor znano, osemindeset. Enotna ureditev delavskih razmer v vseh državah bi gotovo pripomogla mnogo k trajnemu miru, toda ostalo je zopet enkrat samo pri načrtu. Častitljiva četverica v Parizu pač ve za luknje, po katerih hoče vdreti voda v njeno ladjo, a zmožna ni, da bi te luknje zamašila.

+ Jugoslovansko-grška zveza. »Le Temps« od 13. t. m. poroča, da se je izrazil grški poslanik v Belgradu Kunduriotis, da se bo v kratkem sklenila zveza med kraljestvom Srbom, Hrvatov in Slovincem in Grčijo. Kunduriotis se je v Belgradu prepričal, da so politični in vojaški pogoji za zvezo med sosednima in prijateljskima narodoma zelo ugodni, posebno, ker imata oba naroda skupne interese in skupne sovražnike.

+ Conrad pl. Hötendorf, bivši načelnik avstrijskega generalnega štaba namerava izdati v kratkem knjigo pod naslovom »Pot do katastrofe«, v kateri bo opisal svoje delovanje med svetovno vojno. Izbral pa si je za popis svojega »delovanja« res prav primeren naslov.

+ Šola ogleduhov. V Petrogradu in Moskvi so ustanovili boljševiki šole za ogleduhe. Učenci teh šol so v prvi vrsti ženske; posebno tepe radi sprejemajo. Namen teh šol je izveždati dobre agitatorje v boljševiške svrhe. Zanimivo je pri tem to, da se poslužujejo popolnoma carističnega načina. Nekateri teh učencev bodo imeli nalogo, da bodo pozvedovali o razpoloženju ljudstva napram boljševikom doma, drugi bodo morali v tuje, predvsem ententne države, da bodo tam delovali za boljševiške ideje.

+ V Londonu zapirajo boljševike. V Londonu so zaprli samo en dan 150 ruskih boljševikov. Smatrajo jih za veliko nevarnost človeški družbi. V kratkem jih bodo 300 prepeljali v Odeso, kjer jih bodo izkrcali. Anglež je vedno praktičen. Drugod bi jih bili morda pobesili, Anglež pa tudi te vrste blago eksportira nazaj na Rusko.

Nemci napadajo jugoslovanske vlake.

Ljubljanski dopisni urad poroča z dne 22. aprila: Med južnoželezniškima postajama Špilje-Črnišina (Schwartzta), kakih 200 korakov pred poslednje imenovano postajo je bil zadnje dni ambulančni voz poštnege vlaka ponovno obmetovan s kamenjem. 19. t. m. zvečer je v voz padel 1 velik kamen, 20. t. m. pa jih je padlo 6. Včeraj so neznanci vlak celo obstreljevali. Ker je zaradi tega ogrožena njegova osebna varnost, se pošto osebe brani na tej progi opravljati službo. Motenje varnega železniškega prometa v nevtralnem pasu je eklatantna kršitev mariborskega dogovora. Štajersko obmejno poveljstvo je zaradi tega predsedništvu nemško-štajerske vlade poslalo protest. Da se napravi red, se bo promet na progi Špilje-Radgona začasno ustavil. Ako nemško-štajerska vlada ne poskrbi za popolno varnost prometa, se bo na tej progi železniški promet moral ustaviti trajno. Nikakor se namreč od železničarskega osebja ne more zahtevati, da bi na ljubo Nemcem, ki jih neprestano srbe grsti, tvegale svoje življenje.

Dnevne novice.

Imenovanje. Ravnatelj žitnega zavoda v Ljubljani g. Janko Jovan je imenovan za načelnika oddelka za prehrano v ministristvu v Belgradu.

Državno posojilo. Ministrstvo za finance v Belgradu je razpisalo dvesto milijonsko državno posojilo. Tozadeven oglas je priobčen na drugem mestu današnje številke. Ker ravno sedaj primanjkuje prilike za plodonosno naložanje denarja, bo ta razpis gotovo mnogim dobrodošla prilika, da varno in dobičkanosno naloži svojo gotovino. Denar je v državnem posojilu popolnoma varno naložen, ker za posojilo jamči cela država, ki ima že sedaj take predpogoje za gospodarski razvoj, da jo zavidajo sosedji. Kdor podpiše državno posojilo, koristi ne samo državi, ampak tudi samemu sebi, ker s tem pripomore k temu, da se država hitreje in dobro uredi, da more v težavnih dnevih snovanja in pretvarjanja zadostiti vsaj najnujnejšim potrebam in ustvariti temelje za bodoče blagostanje vsakega posameznika.

Telefonska govorilnica v Domžalah. Pri poštnem uradu Domžale se je otvorila dne 13. aprila t. l. telefonska centrala za javno govorilnico v vodu 1356 za krajevni in medkrajevni telefonski promet.

Naklo. Dne 14. aprila je umrla g. Antonija Seigerschmied, mati naše g. župnika in g. superiorja usmiljenih sester v Zagrebu. Dosegla je lepo starost 82 let. Pokopal jo je gospod dekan kranjski. Pogreba se je udeležilo mnogo župljanov in usmiljenke iz Kranja in St. Vida. Tako je šla kmalu za najmlajšim sinom Ciri'om, ki je bil misijonar v Južni Ameriki in je umrl pred nekaj meseci. Naj počiva v miru!

Mohorjeva družba in družbene knjige za leto 1918. Mnogo družbenikov ljubljanske školije književnih daril žal še ni prejelo. Mi smo do zdaj storili vse, da bi mogli dostaviti cenjenim članom naše družbene knjige, a vsi poizkusi so bili brezuspešni. Ko se je bil ustavil poštni promet z Jugoslavijo, smo naročili 12 avtomobilov, ki bi prepeljali naše knjige čez Velikovec na jugoslovansko postajo Sinčavas. Dobili smo za prevoz dovoljenje od ljubljanske vlade, od celovške policije in vojaških poveljstev. Prvi avtomobil je bil naložen s knjigami in zavoji so bili pregledani po colniškem nadzorniku. Hotel je ravno odpeljati, ko pride od celovškega vojaškega poveljstva prepoved za prevoz. Vojaško poveljstvo je zahtevalo, da se družbene knjige, tiskane pred jesenskim prevratom in od vlade že večkrat cenzurirane, zopet izročijo policijski cenzuri. Medtem smo naročili pa prevažanje knjig pri beljaškem ravnateljstvu za državne železnice dva vagona, si izprosili pri železniškem ravnateljstvu v Ljubljani dovoljenje za prevoz naših knjig čez Področico na Jesenice v Ljubljano, kjer bi jih špediter Ranzinger razposlal na posamezna poveljstva. Celovška policija je po naročilu vojaškega poveljstva knjige cenzurirala in nam dovolila prevoz, a ne čez Področico, marveč čez Gradec. Zopet nam ravnateljstvo v Beljaku ni hotelo potrditi voznih listov za progo Bruck-Gradec, ker je po železniških oblastih bila določena proga čez Področico. Toliko ovir smo imeli do danes, dne 16. aprila. Ali nam bode usoda mila, še ne moremo povedati. Častite gg. poverjenike in Mohorjane pa prosimo, da blagovoljno potrpijo v prepričanju, da storimo v Celovcu vse, da bi mogli dostaviti knjige svojim članom.

Brzovjavni promet z Nemško Avstrijo. Ljubljanski dopisni urad objavlja uradno: Vsled odloka poštnege ministristva z dne 10. t. m. št. 7449 je zasebni brzovjavni promet s celo Nemško Avstrijo zopet dovoljen. Dovoljene so navadne in nujne brzovjavke. Iste so podvržene vojaški cenzuri in sicer za kraje na Kranjskem vojaški cenzuri v Ljubljani, iz Koroške in Štajerske cenzuri v Mariboru.

Prostovoljno gasilno društvo v Sori vpripori v nedeljo dne 27. t. m. ob pol 4. uri popoldne v gasilnem domu v Sori gledališko predstavo »Sina«. Med predstavo sodeluje tukajšnji pevski zbor. K obilni udeležbi se najvljudneje vabi.

Razpis službe provizor. zdravni. Pri ravnateljstvu kr. državnih železnic v Ljubljani je razpisana služba provizornega zdravnika za okraj Ljubljana-Siška z uradnim sedežem v Ljubljani za letno plačo 2200 K in voznim pavšalom 200 K na leto. Rok za vlaganje prošnje do 25. aprila 1919. Podrobnejši podatki so razvidni iz razpisa v Uradnem listu dež. vlade za Slovenijo v Ljubljani št. LXXVII.

Ljubljanske novice.

Ij Odborova seja »Slomškove zveze« bo v četrtek popoldne ob 4. uri v društveni sobi, Ljudski dom, II. nadstropje, soba št. 22. — K sejem imajo dostop tudi vsi

člani in članice »Slomškove zveze«, kar je bil odbor že enkrat objavil v »Slovenču« in »Slov. Učiteljski«. To tedaj, kar se je namignilo na zadnjem sestanku odbora, da ukrepa v važnih zadevah preveč po svoje, t. j. ne da bi zaslišal tudi mnenje drugih članov, ni utemeljeno. Odboru bo prav všeč, če se odborovih sej hočejo udeleževati tudi člani. Če hočete, prav radi vidimo, da se uvedejo tedenski družbeni sestanki. To je sedaj, ko imamo svoj lokal, tudi lahko mogoče.

Ij »Slovensko zdravniško društvo v Ljubljani« priredi v četrtek, dne 24. aprila ob pol 5. uri popoldne redni mesečni sestanek na internem oddelku deželne bolnice. Tema: Abortus s posebnim ozirom na abortus artef.

Ij Dobrodelnost ljubljanskega nemštva so postavili dogodki v Elizabetni otroški bolnici v čudno luč. Pri običnem zboru se je, kakor smo že poročali, utemeljevala potreba, da se društvo razpusti s tem, da nima zadostne podpore in da posebno od Kranjske hranilnice ni pričakovati podpore. Odbor je bil očitno mnenja, da je sedaj Kranjska hranilnica v položaju, da potrebuje podpore, zato je predlagal, naj se vse premoženje otroške bolnice izroči tej hranilnici. Ker pa vladni zastopnik ni pristopil, da bi se sklepalo o teh predlogih, si je hotel odbor pomagati na drug način. Pri seji, ki se je vršila par dni po običnem zboru se je sklenilo obdarovati dva velika siromaka otroške bolnice, in sicer dr. Jul. Schusterja z 11.000 K in dr. Jos. Staudacherja z 5.000 K pod naslovom odpravnine, ker sta imenovana gospoda čutila, da gre njuno nemško gospodstvo v tem zavodu h koncu. Star slovenski pregovor pa pravi, da račun brez krčmarja nič ne velja. Na ta slovenski pregovor, kakor tudi na to, da je narodna vlada postavila zavod pod vladno nadzorstvo, je pa nemška gospoda očitno pozabila, ker je napravila ta sklep brez vednosti vlade in k dotični seji vladnega zastopnika sploh ni vabila. Tudi zastopnik mesnega magistrata, ki je po § 8. pravil član upravnega sveta, ni bil vabilen k dotični seji. Zato je vlada odredila, da se že izplačani denar takoj vrne. Ta slučaj kaže v drastični luči, da se je pod krinko dobrodelnosti v tem zavodu uganjala le nemška politika in ker je ta politika v Ljubljani nemogoča in brezpredmetna, bi si gospodje radi razdelili, kolikor se v naglici razdeliti da. Da ne bo kdo mislil, da sta navedena gospoda zdravnik poslovala brezplačno navedemo, da je imel dr. Schuster letno 1000 K, dr. Staudacher pa letno 800 K nagrade ter sta se v ordinaciji vrstila. Bila sta torej vsako leto sproti plačana za svoj trud, četudi se je splošno sodilo, da poslujeta brezplačno. Poleg tega je bila pa otroška bolnica za nju vir dohodkov, ker so stranke nosile tja otroke v plačano ordinacijo in tam naročale tudi obiske za na dom. Dobrodelnosti, ki joče, da ni podpor in se je bati primanjkljaja, obenem pa razpije dobrodelne novce in se brani sprejemati darove slovenskih članov, vse sam zato, ker se boji za svojo krivično nemško posest, — treba razginiti ter razpustiti odbor, ki si dovoljuje take drzne poizkuse. Narodna vlada naj nemudoma povzroči, da se razpusti, ne društvo kakor želi ta nemška gospoda, pač pa odbor, — potem pa razpiše nov občni zbor, na katerega imajo dostop tudi slovenski člani, katerih se sedanji nemški odbor krčevito brani. V zavod pa morajo priti zdravniki, ki se zavedajo, da smo v Jugoslaviji, kajti Ljubljancje in ubogi v zavodu oskrbovani otroci se ne bodo učili nemško, če bodo hoteli v otroško bolnico. Naj se ne greši več na potrpežljivost slovenskega prebivalstva. Člani sedanjega odbora so: Karl pl. Castl, dr. Viktor Pesniak, dr. Jul. Schuster, dr. Jos. Staudacher, Karolina pl. Schwarz, Hema Del Cott, Viktor Nagy, Eugenia Raspi, Ana pl. Tornago in Pavla pl. Gariboldi. Nam bi se zdelo najbolj umestno, ko bi navedeni odbor prostovoljno odstopil, če ne bomo pa z njim pometli proti njegovi volji pri prihodnjem običnem zboru. Pri zadnjem ponesrečenem običnem zboru se je od naše strani predlagalo složno sodelovanje vseh strank in narodnosti, kar je nemška gospoda, nahujskana po dr. Staudacherju, odklonila. Seveda plemenita nemška kri in uboga slovenska para ne gre skupaj. Nam je to tudi prav. Bralce nujno vabimo, da prijavijo svoj pristop k temu društvu ali v Elizabetni otroški bolnici sami, ali pa v »Dobrodelnosti« na Poljanski cesti v Alojzijevo. — Članarina znaša letno samo dve kroni, vendar prosimo naj, kdor le more, svoj prispevek prostovoljno zviša, da bo obstoj in napredek tega pretrebnega zavoda zagotovljen. Kdor bi želel, da se pride po dar ali članarino na dom, naj to naznani na gorenji naslov »Dobrodelnosti«. Zavod potrebuje za otročje plenice, za kar so porabne stare rjuhe, spodnja in vrhinja obleka, odeje itd. Vsak dar se hvaležno sprejme.

Ij Košnja mestnih potov in strdanov v Trnovskem predmetju se bo oddajala potom javne dražbe v četrtek, dne 24. aprila 1919 dopoldne ob pol 10.

uri. Zbirališče ponudnikov je na mostu čez Mali Graben na koncu Opekarske ceste.

Vestnik S. K. S. Z.

* Šentpeterski »Orel« v Ljubljani vabi k orlovskemu večeru, kateri se vrši v nedeljo, dne 27. aprila 1919, v veliki dvorani hotela »Union«. Na sporedu je petje, telovadba in prosta zabava. Začetek točno ob 7. uri zvečer. Vstopnina za osebo 2 K. Postrežba v lastni režiji! Čisti dobiček je namenjen za nabavo glasovirja v telovadnici.

* Sestanek žen in deklet šentpeterske župnije se zopet vrši ta četrtek, dne 24. aprila ob pol 8. zvečer v cerkveni hiši pri sv. Petru. Razgovor: »O ženski telovadbi«; poroča medicinar Ivo Pirc. Udeležimo se polnoštevilno našega ženskega večera, da se pomenimo še o drugih stvareh. Voditeljica naših ženskih večerov je ga. prof. Štupica.

* Izobraževalno društvo v Dravljah je uprizorilo na velikonočni ponedeljek »Divjega lovca«. Igralci so z uspehom lahko zadovoljni. Tudi začetniki obetajo, da se razvijejo v dobre igralce. Igra se bo ponovila na belo nedeljo ob pol 4. popoldne v čitalnični dvorani v Št. Vidu. Dravljiskim fantom pa ključemo: Le pogumno naprej po tej poti!

* Ljudski oder v Kropi priredi na belo nedeljo dne 27. aprila in v nedeljo, dne 4. maja popoldne ob pol 4. uri narodno igro: »Deseti brate«.

* Predavanja v društvu sv. Jožefa v Trzinu. 17. 2. je govoril kaplan V. Čadež o »živčevju in živčnih boleznih«. Več primernih zgledov je dodal kaplan Žužek. — 24. 2. je pojasnil kaplan Čadež nekaj humorističnih oddelkov iz del Abrahama a s. Clara. — 10. 3. je imel kaplan Čadež apologetično predavanje, v katerem je poobljaj trditve nekih brezverskih socialističnih brošur. — 17. 3. je župnik najprvo prebral navodilo, kako se obvarovati nalezljive pegavice, nato je podal nekaj statističnih podatkov o cerkvenem premoženju v bivši Avstriji in o premoženju židovstva. — 7. 4. je predaval zastopnik J. S. Z. A. Kogej iz Ljubljane o važnih delavskih zadevah. — 14. 4. je predaval župnik o mirovnem delu sv. očeta Benedikta XV. v svetovni vojski. Pri posamnih predavanjih so se po župniku razložile občinstvu vse važnejše navedbe deželne vlade, ki so izšle v Uradnem listu. Predavanja so bila jako dobro obiskana.

Narodno gledališče.

Drama.

23. aprila, sredo: Zaprti.
24. aprila, četrtek: »Veriga«, dij., popoldne. Izven abonementa.

Opera.

23. aprila, sredo: »Slovaška princeza«. A 2/47.
24. aprila, četrtek: »Ugrabljen Eve-lina« in »Pagliacci«. B 2/49.

Prosveta.

pr Ljudski oder v Ljubljani ponovi danes (v sredo) ob pol 8. uri zvečer v Ljudskem domu petdejsko igro »Dekle z biseri«. Po H. Rider Haggardovem angleškem istoimenskem romanu priredil za oder v petih dejanjih (6 slikah) dr. Gvido Rant. Vstopnice so dobe v predprodaji še danes v Jugoslovanski knjigarni in 1 uro pred predstavo pri blagajni. Otrokom pod 14 letom vstop ni dovoljen.

pr »Krojaček junaček«. Bajka v štirih slikah. Spisal H. Drinkler, poslovenil O. Župančič. Režiser A. Danilo. — Po žalostni dobi španskih muh in francoskih nesla-nosti, ki groze pokopati naše komaj vstalo dramsko gledališče v nečasten grob, nam je bila nedeljska otroška predstava »Krojač-ka junačka« kot pomladno razodetje tihega upanja, da mogoče še vendar ni vse izgubljeno. Gledališče je bilo polno naših malčkov, tega najhvaležnejšega občinstva, da je žuborelo v njem kot v roječem panju. — »Krojaček junaček« je znana bajka o prebrisanem sinu, ki si z izpolnitvijo vseh zahtevanih pogojev pridobi za ženo samo kraljico in postane zakoniti naslednik kralja Devete dežele. Dejanja in slikovitost dovolj, da se sleherni igralec z ljubeznijo oklene svoje vloge. Igrali so jo v splošnem dobro. Mogočni kralj Praline je združil v svoji osebi dovolj sodobne hudomušnosti in pravljicne samozave-sti, le »mogočnosti« so pričakovali naši malčki več, k čemur bi mu pripomogla dolga valovita brada in lasje, ker je bil v nedeljski maski vsekakor premladosten. Njegova hči Narcisa bi morala kljub ošab-nosti pokazati malo več ljubkosti in do-stopnosti, posebno v zadnji sliki. Prebri-sani Fridolin pa je svojo vlogo korajžnega in pridnega sina dobro izzigal in bo ostal našim malčkom še dolgo v spominu. Bar-on Kozorog, Rožmarinček, ministra Gli-var in Gobar, tolovača Ali in Murfi in ka-

pitan Goljat so bili dobro podani, le Spi-cabrinček bi moral biti nekoliko razposa-jenejši in neuganejši, tak, kakršen živi vsak norček v otroški domišljiji. Jako učinkovit in lep je bil balet v drugi sliki, aranžiran od mojstra Vlčka. Slikovit je bil »ples s pajčolanom« gđne Klimentove in nadvse ljubko skakljanje devetletne Franketove, ki nas je očarala. Žal, da je zadnja slika tako prazna in brez dejanja, a režija bi temu lahko odpomogla s tem, da bi ples in druge slike vprizorila v zad-nji, kar bi z ozirom na svečanost trenutka bilo gotovo bolj utemeljeno, ko postane krojaček junaček ob navzočnosti pre-srečnih staršev blažen ženin kraljice in mogočni dedič še mogočnejšega kra-ljestva Devete dežele. Celotni vtis te do-bre bajke bi bil ubranejši, popolnejši.

pr Koncert Lovše-Kobler. Mislim, da ni nikomur žal, da je prihitel iz sveže na-rave uro pred nočjo v Ljubljano in stopil h koncertu. Po sporedu smo že naprej so-dili, da ni namen koncertu, podati nam bogve kako razpredenih umovrov, ki so izdelani v vsemočini dopustnosti in ne-dopustnosti spretnosti ustvarjajočega strokovnjaka; zdi se mi, da je bil namen koncertu, podati nam nekaj kratkih ko-madov preprostejšega kova, ki govore jasneje in preprosteje od srca do srca. Bistvo je bilo torej — lepo predavanje. In prav to se je posrečilo nad vse pričako-vanje. Zdi se mi, da je glas in predavanje gospe Lovšetove za take komade še prav posebno ustvarjeno. Kako mične so vse te pesmice, ki bi jih z malimi izjemami šteli kmalu med učno stvarino glasbene šole, ne pa zrele umetnice! Pa ga. Lovšetova je prejasno dokazala, da je umetnost v naj-preprostejši obliki še najlepša. Otroško-čista harmonija Pavčičevih treh pesmic se tako lepo prilega melodiji, in ta zopet Župančičevi duši, da je težko najti lepšo dvojico. In če te pesmice poje pevka, ki ima poleg izredno čistega glasu in izvrst-ne šole še poseben čut za neskaljeno otroško dušo, kot ga ima ga. Lovšetova, po-tem sežejo taki spevi malo više kot v šol-sko sobo. Tako ljubkega petja že dolgo ni-mo slišali. Bo pa gotovo res, da je ga. Lovšetova prva slovenska pevka svoje vrste. Izvrsno umevanje vsebine, čista, lepa izgovorjava, ne pretirani naglasi, ne pretirani prehodi in stopnjevanje glasu, izredno čista višina so njene izredne vrli-ne. Vsem se kaže neka posebna prepro-stost in naravna naivnost. Nič priučnega se ne sili v ospredje, vsaka čednost hoče ostati v skromnem ozadju. In baš to skromno soglasje posameznosti tvori iz-redno priključljivo celoto. Kako globoko umeva otožno devojko, ki toži svojo bol slavlčku! Pa kako lahko poskoči, ko po-ziva »Hrvatice u kolo!«

Srbske narodne pesmi so spletene v nekaj venček, ki smo jih pri nas včasih ob raznih prilikah več slišali. Tak šopek je vedno kočljiva stvar. Že takrat smo rekli, da blago te vrste ni najboljšo, četudi veže pesmi, ki so vsebinsko v kakršnikoli zve-zli. No, ta venček nas ni motil, ker je sle-dilo vsakemu koččku ploskanje in je raz-padla tako celota prav srečno sama po se-bi v posamezne dele. Pripevek »Dodji, dodji...« je bil posebno lep. Pesmi so vse prav značilni odlomki prave srbske na-rodne glasbe, zato smo jih bili še posebno veseli.

Spremljevala je na klavirju gospo-dična Koblerjeva prav lepo. Tudi v samo-stojni igri je dokazala zrelo spretnost in primerno razumevanje celote. Po svojem sporedu ni silila v ospredje, temveč hotela morda le izpolniti kratke presledke med pesmimi. Gotovo pa bi se podala v tak spored tudi katera izraziteja klavirska točka, ki bi jej bila Koblerjeva brez dvo-ma kos.

Dvorana je bila razmeroma dobro pol-na, dasi bi pokazali svojima domačima umetnicama lahko malo več zanimanja in umevanja njunih teženj. Veliko je pač za-krivil prvi jasni popoldan. Ko bi bila dvo-rana malo manjša, bi bil večer prav iskren-o združil srca vseh v lepi umetnosti. Pra-vo umevanje je dokazalo burno ploskanje.

Nainovejš.

ČRNOGORSKA NARODNA SKUPŠČINA
PROGLASILA ZEDINJENJE Z JUGO-SLAVIJO.

(Izvirno poročilo »Slovenču«.)

Podgorica, 22. aprila. Dne 20. t. m. se je sešla v Podgorici velika narodna skupš-čina z dnevnim redom: Deklaracija iz-vršilnega narodnega odbora in resolucije velike narodne skupščine. Navzoč je bil tudi zastopnik kraljevske vlade SHS. Kon-statirala se je prisotnost 118 poslancev. Poslanec Pilepič je prebral deklaracijo iz-vršilnega narodnega odbora, ki vsebuje zgodovino odbora izza časa prevrata. Sprejeta je bila resolucija, da se Črnogora priklopi novi državi SHS, ker je narod za-vrgel koruptivno vladno kralja Nikite. S tem pokaže Črnogora vsemu svetu, da je delo ujedinenja dopolnjeno. Velika narod-

na skupščina je kot suverena oblast vrgla s prestola kralja Nikito in proklamirala ujedinenje. Zastopnik kraljeve vlade Pavi-čević je nato izjavil, da prevzema oblast v Črnogori. Nato se je skupščina razpustila.

SOCIJALNA RADNIČKA PARTIJA JUGOSLAVIJE.

(Izvirno poročilo »Slovenču«.)

Belgrad, 22. aprila. Na veliko ne-deľjo in velikonočni ponedeljek se je vršila velika skupščina socialnih demo-kratov. Navzočih je bilo 450 delegatov iz Srbije, Vojvodine, Hrvatske, Slavoni-je, Bosne, Hercegovine, Dalmacije in Črnogore. Iz Vojvodine so bili delegati desnice in levice, iz Hrvatske in Bosne le zastopniki levice. Slovenija ni bila zatopana. Soglasno se je sklenilo uje, dinjenje vseh socialistov države pod imenom Sociana radnička partija Jugo-slavijske (komunisti). Soglasno se je dalje sprejel 1. temelj za ujedinenje, 2. stat-ut stranke in 3. sklep, da socialisti ne gredo včasno narodno predstaviš-stvo in da zahtevajo takojšnjo demo-bilizacijo in volitve v ustavodajno skupščino.

RUMUNIJA POPUSTILA.

(Izvirno poročilo »Slovenču«.)

Belgrad, 22. aprila. »Slobodna Ri-ječ« poroča iz dobro poučenega vira, da je Rumunija v banatskem vpraša-nju precej popustila in da se bo spor v kratkem povoljno rešil.

ZA UREDITEV PROMETA V JUGO-SLAVIJI.

(Izvirno poročilo »Slovenču«.)

Zagreb, 22. aprila. Danes popoldne je bila v trgovski in obrtni zbornici važ-na konferenca o ureditvi prometnih razmer v Jugoslaviji.

SREI SE VRAČAJO.

(Izvirno poročilo »Slovenču«.)

Zagreb, 22. aprila. V nedeljo ob 3. uri popoldne je došlo v Zagreb s po-sebnim vlakom 800 srbskih podanikov, ki o se po štirih letih vrnili iz Francije v Srbijo. Med njimi je bilo 600 dijakov. Po dohodu v Zagreb so se podali pred Jelačićev spomenik, kjer so zapeli hr-vatsko, slovensko in srbsko himno. Zvečer o se odpeljali v Belgrad.

PROFESORJI ZA TEHNIKO.

(Izvirno poročilo »Slovenču«.)

Zagreb, 22. aprila. Za vseučiliške pofesorje za tehnično fakulteto so ime-novani Mart. Pilar, ing. Čalogovič z Re-ke in ing. Havliček iz Moravske Ostro-ve.

ORLANDO GROZIL WILSONU.

LDU. Pariz, 22. aprila. (DKU.) V teku potvetojani sveta četvorice o reškem vprašanju je Orlando baje izrekel napram predsedniku Wilsonu grozilne besede, češ, da ima londonski dogovor v žepu. Wilson da mu je na to odgovoril, da amerikanski vojaki niso vstopili v vojno za londonski dogovor.

RESEN POLOŽAJ V ITALIJI.

LDU. Basel, 22. aprila. (DKU.) »Cor-riere della Sera« poroča: Položaj v zgor-njeitalijanskih industrijskih krajih je zelo resen. V Comu je bilo razglašeno obsedno stanje, v Bergamu, Sieni in Monzi pa splošna stavka. 40.000 mož vojaštva so iz juga psale na sever.

SODIŠČE ZA VILJEMA.

LDU Berlin, 22. aprila. (DKU.) »8 Uhr Abendblatt« poroča iz Ženeve: Pariška iz-daja »Chicago Tribune« doznava iz zanes-ljivega vira, da bo sodišče, pred katerim se bodo morali zagovarjati nemški cesar, Hindenburg, Ludendorff, Tirpitz in drugi vodje Nemčije v svetovni vojni, sestavila zveza narodov. Pravi, da je to sodišče pooblaščno razglasiti nad krivci, če treba, tudi smrtno kazen.

Razne novice.

r Francoske pisateljice in umetnice. Francozje imajo veliko število odličnih žen, namreč približno 2200 pisateljic in časnikaric ter okoli 700 umetnic, ki se bavijo s slikarstvom in soharstvom. Med pisateljicami je 1000 novelistinj, 200 lirič-nih pesnic ter 150 pedagoških pisateljic.

Sedanje razpoloženje med Srbi proti Bol-garom.

(Iz govora prof. Agatonovića v Narodnem predstavništvu.)

O razmerju Srbov do Bolgarov med vojno nismo veliko slišali. Semtertja je prodril med občinstvo glas takega Slo-venca, ki je služboval v okupiranem ozemlju Srbije in prišel več v stik s civil-nim prebivalstvom. Ta je slišal in videl, da Srb črti Bolgara še mnogo bolj nego Nemca in Mađžara.

V marcu t. l. se je lahko zasledil v srbskih listih večkrat kak članek, ki opisuje bolgarska grozodejstva v Srbiji. Tako n. pr. še spominjam dobro na trditve, da so Bolgari delali grje nego Turki in da so tudi bolj obsojeni. V okupiranem ozemlju so pobili samo srbskih svečnikov nad 200.

Dne 8. aprila je imel v Narodnem predstavništvu poslanec Agatonović, gim. profesor v Nišu obširen in temeljit govor, ki bo ostal v trajnem spominu vsakomur, ki ga je slišal. Utemeljeval je svojo interpelacijo na ministrskega predsednika, kaj je vlada storila, da se preiščejo avstrijska, nemška in bolgarska grozodejstva v Srbiji in da se krivci kaznujejo. Nastopil je s silno bogatim materialom, ki ga je podprl ne samo z imeni prizadetih oseb ter natančnimi podatki o kraju in času zločina, ampak tudi s številnimi fotografiskimi slikami, ki jih je napravila mednarodna komisija za ugotovitev bolgarskih in drugih grozodejstev. Govornik se je omejil skoro izključno na zločine, ki so jih zakrivali Bolgari, češ, da ti presegajo vse, kar se je dosedaj slišalo o vojnih grozotah v zgodovini ne samo nove dobe, ampak tudi srednjega veka. Govor je bil za sedanje razpoloženje srbskega naroda tako važen, njegov vtis tako izreden, da ni napravil tako silnega vtisa dosedaj brzokone še noben govor v Narodnem predstavništvu, četudi so nastopale prvovrstne moči. Zato moram iz veleobširnega govora, ki ga je poslušala vsa zbornica z napeto pozornostjo, omeniti vsaj nekaj podrobnosti.¹

Avstro-ogrska in bolgarska armada sta imeli očitno isti cilj: iztrebiti srbsko prebivalstvo. Ko je prodirala Avstrija prvič v Srbijo v poletju 1914, so kazale pot, koder je hodila njena armada, požgane vasi, ki so zgorele s prebivalci vred, in drevesa, na katerih so viseli obešenci vsake starosti in obojega spola. (V vseh trgovinah s papirjem v Belgradu prodajajo razglednice z napisom: »Avstrijska zvestava v Srbiji«; to so uradne fotografije avstrijskih oblasti, ki so fotografirale izvršitev smrtnih kazni. Ponajveč predstavljajo obešence ob obojega spola ali pa obojenca neposredno pred usmrtitvijo.) Avstrijska taborišča za ujetnike in internirance so bila velika pokopališča srbskega naroda. Od 180.000 interniranih Srbov jih je pomrlo po avstrijski statistiki 130.000.

Bolgari so v grozovitosti Avstrije še prekosili. Kamor so prišli, so morili vse prebivalstvo brez razlike spola in starosti. Mednarodna komisija je takoj, ko je razpadla bolgarska fronta v septembru 1918, dala izkopati grobe žrtev; izkazalo se je, da so ležali v njih v velikih množinah otroci in ženske. To se je poznalo po velikosti lobanje in po še nestrohnih obleki. Samo v nekem manjšem okraju — v okruhu Toplici — so pomorili 20.000 civilnih prebivalcev. Govornik je navajal n. pr. ime častnika, ki se je sam bahal, da je umoril lastnoročno 300 Srbov v požarevačkem okraju, in drugega, ki se mu je dokazalo, da je lastnoročno ubil 189 žrtev samo iz okolice Sokobanja; a število vseh oseb, ki jih je lastnoročno umoril, znaša okrog 500. Nad ženskami so se izvrševale vsakojake nasilnosti. Dokazano je, da je imela bolgarska vojna uprava naročeno, da pomori vse izobražene moške; med te je šteli vsakega, ki je obiskoval gimnazijo. V prvi vrsti so morili svečnike. V Nišu je bilo n. pr. 17 svečnikov. Bolgari so jih odgnali proti bolgarski meji, med potjo pa ponoči vse pobili pri Beli Palanki. Dva sta se rešila, ker sta se ranjena potuhnila, kot da sta mrtva, in sta še sedaj priči tega dogodka. Število umorjenih svečnikov znaša nad 200; med njimi je en metropolit, ki so ga spekli. Za svečnike so prišli na vrsto uradniki, učitelji, trgovci in drugi izobraženci. Bolgari so hoteli uničiti vse Srbe, ki bi mogli postati voditelji naroda v slučaju, da bi prišle — s čimer so Bolgari zagotovo računali — te pokrajine pod Bolgarijo.

Bolgarska taborišča za jetnike so bila nekaj nepopisno groznega. V enajstih taboriščih je bilo interniranih okrog 100.000

Srbov, od katerih se je vrnila samo polovica domov, a še ta deloma samo umirat. V taborišču Slivena je od 11.000 internirancev ostalo samo 2000 živih. V taborišču Pancarevu je ostalo od 5.000 internirancev samo 1000 živih. V taboriščih so vladale razmere, ki so bile v obraz vsaki higijeni. Za vsako malenkost so ljudi batinali, za vsak najmanjši resnični ali samo navidezni pregrešek ubijali. Tako n. pr. se je kaznoval poskus ubega s smrtjo, kar je proti mednarodnim dogovorom. Če je kdo hotel ponoči iti na stran in je zapustil svojo barako, so ga ustrelili.

Na grozen način so Bolgari izropali kraje, ki so jih imeli zasedene. Noben narod — po besedah govornikov — ni tako ropal kakor Bolgari. Od ministrskega predsednika do zadnjega poljskega čuvaja sprejema vse denar od domačina in tujca, vse hoče imeti za vsak korak posebno plačo. Srb v okupiranem ozemlju je moral bolgarskega vojaka podkupiti, če je hotel n. pr. iti na nivo in če je hotel le zapustiti svojo hišo. Ljudi so pretenali tudi samo radi tega, da so izsilili iz njih denar, s katerim je žrtev morala podkupiti mučitelja. Pod najrazličnejši pretvezi se je zaplenjalo ljudem premoženje. L. 1916. in 1917. je bilo po sofijskih dnevnikih vse polno anonis, da se prodaja pohištvo in najrazličnejši predmeti, ki so se izvažali iz Srbije.

Bolgari so delali tudi »pronagando« za svojo narodnost. Ljudi so pretepali do krvi samo zato, da bi se priznali k bolgarski narodnosti. Niso jim dali dolgo časa jesti, da bi se omečali; a navadno vse muke niso omajale žilavega naroda.

Kdo je kriv? Ali je tega samo vlada. Kriva? Cel narod je kriv, ker je mučilo Srbe vse brez razlike, pa naj bodo to častniki (med njimi tudi rezervni častniki); komandant proslulega »taborišča smrti« v Pancarevu je bil n. pr. sofijski advokat ali prostak. Noben minister, noben politik, noben poslanec, noben pesnik, noben inteligent, noben filantrop se ni našel, da bi v bolgarski javnosti povzdignil glas v zaščito srbskega naroda, ki bi bil v javnosti obsojal način, kako se je iztrebljalo srbsko prebivalstvo. Sedajni ministrski predsednik Todorov je sedaj obljubil, da bo Bolgarija kaznovala krivce; a isti mož je sedel tri leta med vojsko v parlamentu in mu to ni nikdar prišlo na misel. Cel bolgarski narod ne zasluži — po besedah govornikov — da bi se vpisoval dalje v knjigo človeštva in da bi se rru prožila roka kakor človeku dotle, dokler se mu ne odmeri primerna kazen in dokler te kazni ne premane. Mir nedolžnim žrtvam! (Govornik je govoril hitro in je izgovoril te besede brez namena, da bi izrazil kak izraz sožalja ali kaj podobnega, pa se je vendar kar sama ob sebe dvignila vsa zbornica z ministri vred in mnogi so komaj zadrževali solze.) Srbi, Hrvati in Slovenci imamo široko srce, mi odpuščamo in ne mislimo na osveto; beležimo pa vse zločine v knjigo zgodovine in ne bomo z nečastnim človekom živeli nikdar niti v društvu niti v prijateljstvu.

S to mislijo in skoro natančno s temi besedami je govornik končal.

Nam je težko, pisati o teh stvareh; gre se za slovanski narod, njegova sramota je zaeno tudi madež na slovanstvu. Boli nas iz političnih razlogov, da se je v drugi balkanski vojski in med to vojsko zgodilo med sosednima slovanskima narodoma to, kar se je pač zgodilo. Vsa nesreča tvori usodopolno celoto. O bolgarskih grozodejstvih v Srbiji je izdala mednarodna komisija že delo v francoskem jeziku. Tudi nekaj druge literature o tem že obstoja. Vseučiliški profesor dr. Reis iz Lausanne je izdal posebno knjigo o avstrijskih grozodejstvih v Srbiji in prav tako o bolgarskih okrutnostih. Govornik nikakor ni napravil vtisa, da pretirava ali da pripoveduje te stvari morebiti iz želje po senzaciji. Obratno: njemu samemu se je poznala globoka boleost nad temi dogodki. Tudi ministrski predsednik Protić, ki je govoril za poslanecem Agatonovićem, je potrdil, da so bolgarska grozodejstva presežala avstrijska in nemška, čeprav so bila tudi ta grozna in niso stala v nikakem razmerju z višjo kulturo nemške in avstrijske države. Vlada bo vsa dejstva najpoprej popolnoma neoporečno dognala in skrbela za to, da pridejo krivci pred sodišče.

Slovenci se pridružujemo besedam min. predsednika Protića; te stvari naj se

preiščejo in objektivno presodijo, da se bodo — ne da bi se godila komu krivica — statuirali za vso bodočnost zgledi, da se nečloveško ravnanje kaznuje tudi, če se je zagrešilo v vojni. Že pravni čut ljudstva kriči po zadoščanju. Mi imamo še vedno upanje, da bo preiskava dobila vsaj nekaj glavnih krivcev, takih, ki jih obsoja tudi bolgarsko ljudstvo samo. Najsi je tudi grešila bolgarska armada v celoti, vendar je brezdomno, da se do gotovih zločinov more povzpeti samo že po naravi pokvarjen človek, ker se taka zločina upirajo človeškemu čutu. Te ljudi je treba izločiti iz naroda in jih stigmatizirati pred lastnim ljudstvom in vsem civiliziranim svetom kot navadne zločince. To je predpogoj, da se morebiti zopet zbližata dva sosedna naroda. Objavili smo pa te vrstice, da pokažemo, kako težko bo to delo.

Priiti pa mora tudi čas, ko bodo prišli vsaj nekateri zločinci iz bivše Avstro-Ogrske na svo jračin.

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani

priporoča:

Valentin Bernik: Marija in sv. maša. Šmarnice. V Ljubljani, 1919. Založila Jugoslovanska knjigarna. Cena vezani knjigi z rdečo obrezo 7 K. — Na domačem polju cerkvenega slovstva vzraste vsako pomlad lep grm blagodišnih, nebeški Kraljici Mariji posvečenih cvetlic — Šmarnic. Tudi za letošnje, slovenskemu ljudstvu tako priljubljeno majnikovo pobožnost, je preskrbela Jugoslovanska knjigarna krasen šopek Marijinih cvetlic. Posvečene so Mariji »Kraljici Miru« in pripravne, da se v letošnjem majniku z njih pomočjo zahvalujemo Bogu za tako dolgo pogrešani, tako težko pričakovani mir. — Marija je »Kraljica miru«, ker je mati »Kneza miru« — Jezusa Kristusa, ki je v svojem življenju oznanjeval mir in je do vrh svojega odrskega dela sprave in miru z daritvijo na gori Kalvariji. To daritev ponavlja pri vsaki sv. maši. Pod križem pa je sodarovala in so trpela kraljica mučencev, Mati božja, Marija. — Kaj je bolj primerno za premišljevanje pri šmarnicah kakor razlaga in pomen svetih obredov in molitev, s katerimi je Cerkev obdala ponavljanje Jezusove daritve, ki se vrši vsak dan pri sveti maši. Tako razlaga podajajo letošnje Valentin Bernikove Šmarnice in prav neprisljčno slikajo skrivnostno zvezo Marijino z daritvijo njenega božjega Sina. — Šmarnice se naročajo v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

Aprovizacija.

a Krušne komisije bodo uradovale v petek, dne 25. t. m. od 8. do 12. ure dopoldne. Izdajale se bodo izkaznice za kruh in moko in sicer: od 8. do 10. ure samo za stranke, ki hočejo kruh in moko, od 10. do 12. ure pa za stranke, ki hočejo samo moko namesto kruha.

a Kdor hoče samo moko namesto kruha, naj zahteva v petek pri krušni komisiji izkaznice za samo moko. — Kdor se je odločil za kruh ali za samo moko, je tekočih 14 dni vezan le na tisto blago, za katero se je odločil pri krušni komisiji.

a Gg. načelniki krušnih komisij se vabijo, da se zglase zanesljivo v četrtek, dne 24. t. m. ob 5. uri v mestni posvetovalnici radi konference.

a Prodaja moke za kruh. Od srede do vštete sobote dobe stranke še po 40 dkg krušne moke za osebo. Strankam se sme odvzeti le 4 odrezke za nedeljo, ponedeljek, torek in sredo. Kdor hoče le eno četrtino ali polovico vse moke, naj se mu odvzame le eden, oziroma dva odrezka, kakor zadnjič. S to in zadnjo količino so dobile stranke toliko krušne moke, kolikor je odpade na kruh do vštete sobote ne 26. t. m.

a Prodajalci moke za pecivo se vabijo, da se zglase zanesljivo v sredo, 23. t. m. ob 9. uri v mestno posvetovalnico radi nakazila moke za pecivo.

a Prodaja moke za pecivo. Na vsako izkaznico za moko se dobi od četrтка, 24. do vštete sobote 26. t. m. po 1 kg moke za pecivo, ki stane 4 K 66 vin.

a Aprovizacija južne železnice oddaja svojim odjemalcem krempir in fižol v poljubni množini. V zalogi ima tudi koruzne otrobe za živino.

Ij Zgubila se je srebrna ura z zlato dvojno verižico vred. Pošteni najditelj naj jo odda Sv. Petra cesta 18, I., desno.

Poslano.

Založba Kleinmayr & Bamberg v Ljubljani se usoja p. n. občinstvu naznaniti, da pripravlja izdajo Velikega slovenskega vzornega spisovnika izpod peresa gospoda profesorja Henrika Podkrajška. Spisovnik, okoli 350 do 400 strani, bo v kratkem izšel in bo obsegal izbrano zbirko pisem, listin in vlog za zasebne, trgovce in obrtnike. Izkratka: spisovnik bo neogibno potreben svetovalec v vseh vprašanih in pravnih slučajih, zadevah obeh gospodarski promet.

Naročila pred izdajo, ki so potrebna spričo majhne naklade zaradi težkoč pri nabavi papirja, sprejemajo vse knjigarne.

4% posojilo na državne bone kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Pozivu na podpis.

Na podlagi pooblastila ministrskega sveta z dne 17. decembra 1918, št. 21, je ministrstvo za finance razpisalo z odlokom z dne 15. marca 1919 200milijonsko državno posojilo. Izdajo se 4% blagajniški boni.

Boni se glase na rok šestih mesecev tako, da se polno in v gotovini izplačajo dne 3. novembra t. l.

Izdajo se boni po 500, 1000, 10.000, 50.000 in 100.000 kron.

Kdor hoče podpisati državno posojilo, mora podpisano svojo po odbitku obresti takoj vplačati.

Za bon v znesku 500 K se vplača 490 K, 1000 K se vplača 980 K, 10.000 K se vplača 9800 K, 50.000 K se vplača 49.000 K in 100.000 K se vplača 98.000 K.

Obresti teh bonov so prosti davka na obresti in rente.

Podpisovanje se začne dne 23. aprila in se konča dne 8. maja t. l.

Bonom je priznana pupilarna varnost. Uporabljati se morajo tudi za kavcije. Z boni se more potem ko zapadejo, plačati tudi davek.

Z izvršitvijo celokupne akcije je pobraščen sindikat denarnih zavodov kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev s sedežem v Zagrebu. Od ljubljanskih zavodov so v tem sindikatu zastopane Deželna banka, Ilirska banka in Ljubljanska Kreditna banka. Sindikat bo imenoval ostale denarne zavode v kraljestvu Srbov, Hrvatov in Slovencev, kjer se more posojilopodpisati in vplačati.

Deželna vlada za Slovenijo.

Predsednik: dr. Brejcs. r.

Mastranje hrbet, kadar boli, s Felterjevimi bolečinolajniki »Elsa-fluidom«. To napravi zadovolstvo. Več stotisoč zahvalnih pisem. 6 dvojnati ali 2 specijalni steklenici 19 kron. Lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elsatrg št. 134 (Hrvaška). Naj bi bilo vedno pri vsaki hiši. Omot in poština se računa posebej najceneje. Kdor naroči več obnem mnogo prihrani.

Čevlarski in krojaški stroji so do spei. Istotam sukanec na debelo, najbolše »manke« »Veig« po 400 jardov. Jos. Feisung, Ljubljana.

100 kron nagrade

dam onemu kateri mi sporoči onega, ki je 17. t. m. med Trebnjem do Novega mesta vzel nahrbtnik z vsebino kvasa, pomaranč, sukanca, sladkorja itd. v železn. vozu 3. razreda. Naznani naj se naravnost Andreju Lascher, trgovcu v Podzemlju, pošta Gradac.

Krojaški pomočnik

za manjše delo isče službo. Najraje v Ljubljani ali v bližini. Nastop s 1. majem J. O. krojaški pomočnik, Polhov Gradec.

500 K pošteniaku,

kateri vrne dne 19. aprila ob pol 2. uri popoldne na poti čez jubilejni most izgovorjeno listico z vsebino K 1700 — do K 1800 — Sprejeto in izplača »Anončna ekspedicija Al. Matelič, Ljubljana.«

Reslavracija

Prešernova ulica št. 9 se priporoča v Ljubljani potujočemu občinstvu.

Služkinja

z dežele (prednost z Dolenjskega) se išče. Ponudbe na upravitelstvo Slovencev pod št. 2388.

Kmet posestnik, kobilo

mlado, za do- ki bi rabil mače delo in bi jo vzel v dobro oskrbo na krmo. med okolice Kranj in okolice Radovljica. Na se zglašijo pisмено ali osebno pri Gomilar, Kranj, Stara pošta (trafika).

Nov voz,

močan, enovprežen, za težo, ima na prodaj Fr. Kulnar, Noš, pošta Brezje, Gorenjsko.

Okrvir za stensko zrcalo

krasen, velik, je na prodaj Bogato izrezljan barok po umetniškem načrtu in taka cena. Kje pove upravitelstvo »Slovenca«.

2 lepa konja

za težko vožnjo sta na prodaj, stara 4¹/₂ in 5 let, 15 pesti visoka (Valaha). Več pove posestnik Frane Luzer, Arelia pri Vojniku (Celje).

Izjubil

se je dne 20. t. m. zvečer od glavne pošte do cukrarni, črna listica s približno 250 kronami in važnimi listami. Pošten najditelj naj odda isto na policijskem ravnatelstvu, proti nagradi 50 kron.

Čevljarja

(invalida) sprejme »Marijin dom« v Kocanju.

Prodaja se 2 pisalni mizi 125 cm
jako lepo izdelani, čisto novi in mo-
derna. Ogledata se vsaki dan pri Pavel
KOSCU v MENGŠU, številka 50, 2566

Oves po 2 kroni kg prodaja Sever &
Komp, Ljubljana, Wolfova ul. 12

Pisalni stroj se kupi. Ponudbe pod
— stroja na anonarno eksp.
AL Matelič, Ljubljana.

Kupujem **smrekove, jelke, hrastove**
okrogel ali rezan. Cene za les naložen
v vagoni za se nanašajo na V. Scagnetti
parca žaga za državnim kolodvorom.
Ljubljana

Slamnike čisti in beli I. jugoslovanska
tovarna za kemično čiščenje
JOS. REICH, Ljubljana, Poljanski nasip 4.
Podružnica: Seienburg, ul. 4. | 2361

+

Potrtim srem naznanjamo
vsem sorodnikom in znanem,
da je Bog poklical k Sebi po
težki bolezni našo predobro
mater ozir. staro mater

Marijo Makarovič,
roj. Gašperčič

danes zjutraj 20. t. m. v staro-
sti 78 let ter jo s tem tudi
rešil begunskega troljenja.
Pogreb bo v torek ob 4 uri
popoldne.

Novo mesto, 20. 4. 1919.

Zaljubljeni rodbini:
Makarovič - Gabrijelčič.

Brez posebnega obvestila.

Obrabljena okna, vrata z okvirji ter
žaluzije (polkna) so ceno naprodaj.
Polzve se: **Tabor št. 2**, poleg belgijske
vojašnice.

Znameniti in zdravilni vrelci
Krapinske Toplice
Hrvatsko

zdravilo z gotovim uspehom vse vrste
revmatizma, bolečine v kosteh, ishi sa
in vseh vrst posledic, delujejo izvanredno
dobrodejno na živčni sistem (nevralgija,
neuralgija, histerija, boli v kosteh),
kronično otirovanje krvi in kožnih bolezni.
Nadalje delujejo povoljno na nervoznost
pri ženskih, pri kroničnem upadanju ma-
ternice itd. Pobliznja pojasnila daje in
posilja brezplačno kopali ko prospekte
ravnalet stvo. 2597

Štev. 3401.

Razpis.

Pri državnem kopališču v Doberni se oddasta po javnem
razpisu za kopal. dobo 1. 1919 proti navedenim letnim zneskom:

1. Kopališka restavracija s stanovanjem ter vsem restavracijskim in kuhinjskim inventarjem za K 1200,
2. kopališka kavarna s stanovanjem in delnim inventarjem za K 700.

Za električno razsvetljavo obratnih in stanovanjskih prostorov je posebej plačati pavšalne zneske in sicer za restavracijo K 800 ter za kavarno K 260 za sezijo.

Navedena najeminska zneska je smatrati za najmanjša ponudka, vendar poverjeništvu za javna dela pri oddaji ni vezano na najvišje ponudke.

Ponudbam, katere naj se vložijo do dne 30. aprila 1919 pri poverjeništvu za javna dela, je poleg ponudbe najeminskega zneska priložiti dokaze: 1. o strokovni usposobljenosti, 2. o narodnosti in 3. o zadostni višini obratne glavnice.

Natančnejša pojasnila daje upraviteljstvo kopališča v Doberni oziroma so tam razvidna, ter se pripominja, da se najemne pogodbe pri ugodnih primerih na jesen lahko za več let podaljšajo.

V Ljubljani, dne 18. aprila 1919.

Poverjeništvu za javna dela.

Kranjska deželna podružnica

n.-a. dež. življenske in rentne, neugodne in jamske zavarovalnice
v Ljubljani, Marije Terezije cesta 12, II. n.,

sprejema zavarovanje na doživetje in smrt, združeno tudi z
vojnim rizikom, otroških do, renten in ljudska, neugodna
in jamske zavarovanja.

— Javen zavod. — Absolutna varnost. — Nizke premije. —

Prospekti zastoj in poštne prosto. — Sposobni zastopniki se spre-
jemajo pod najugodnejšimi pogoji.

Bosanske slive

prodaja, dokler traja zaloga, trgovska špedicijska in
komisijska delniška družba **BALKAN**
po K 5-40 za kg. Vreče se zadržujejo 5 K za kom.

Brzojavne droge

iz borovega, smrekovega, jelovega in
mešesovega lesa, 6—13 m dolga, 14—
20 cm na tankem koncu, isče v večji
množini v nakup Gidon Rütje s, na-
prava za lesno impregniranje v Hoca
pri Mariboru.

Javna dražba

v Stari Loki pri Škofji Loki pri prej-
šnji Guzeljevi žagi Skačce se vrši v
soboto, dne 10. maja ob 9. uri zjutraj.
Prodajalec se bo

žage, cirkularne žage, stroj za ob-
delovanje lesa, vodna kolesa itd.
Dražbeni pogoji se razglašajo pred za-
četkom dražbe

Poslano.

Vrhodno naznanjam prečistiti du-
hovščini in slavnemu občinstvu, da
izvršujem obrt moglega umrlega so-
proga g. Franc Tončič-a, kiparja v Kam-
niku enako nadalje z pomočnikom, ka-
terege je še izučil pokojni. Izvrševala
bom vsa naročila hitro in po solidni
ceni. Priporočam se še za nadaljno
naklonjenost.

Marija Tončič,
vdova kiparja,
Kamnik.

Strošnice za cigarete, cigaratni papir
servirote iz naprila, pisemski papir v
mapah 10 10 dobavlja po ugodnih en-
gros cenah
J. MURAWETZ & Co., Dunaj
XV. Schwefelgasse 47/49.

Znaki za tretjerečno ke... po K 2—
Svetinjece sv. Franje, novo
srebro... po K 120.
Sveti nače škafuirske novo
srebro... po K 3—
K 250, K 2—, K 150, K 120, K 1—,
K 80, K 60.
Pri večjem naročilu 20 % popusta!
»Narodna knjižara«, Zagreb,
Ribn ak 6.

Sprejme se takoj zanesljiv starejši.

trgov. pomočnik

kateri je dobro vaje trgovine mešane-
ga blaga in ki bi pomagal tudi pri
knjigovodstvu. Hrana in stanovanje v
hiši. Reflektira se le na starejšo, po-
polnoma zanesljivo moč, katere bi ev-
tudi sama lahko vodila obsežno trgo-
vino. Ponudbe s prepisi spričeval na
upravo tega lista pod šifro: Prvorodne
moč 2002. 2062

Čebelni vosek

suhe satine in odpadke sveč
kupi po najvišji dnevni ceni

J. KOPAČ, svečar,
Ljubljana, Celovška cesta 90.

Šivalne stroje, najboljše in fine do-
bite pri L. Robolj v
Kranju. Dokler ne razprodam vse za-
loge.

Pravo žolto domače
milo za pranje
1 kg K 11—, 1 za-
bojček okoli 3 1/2 kg
franko K 3850 po-
silja po povzetju
zavod za eksport.

Toaletno milo
po dnevni ceni.
Milo za britje
K 3—, 1 kg K 30—
Krema za britje
porcel. lonček
K 6—1 tuc. K 55—

M. JUNKER, ZAGREB,
št. 39, Petrinjska ul. ca 3. III.
Z naročilom se prositi poslati tudi
polovico zneska.

Vino, stero in novo slivovko
rom itd. nudim po naj-
nižjih cenah.
Kupujem
suhe gobe, dobre vreče in želod.

M. Rant, Kranj.

Inženir ali geometer
za trasiranje daljnovodov

mlad samski knjigovodja

in korespondentinja
popolnoma zmožna nemške ste-
nografije in strojepisja

ter vsi popolnoma vešči slo-
venskega in nemškega jezika
v besedi in pisavi.

Pismene ponudbe na **Elektrarno v**
Fali ob Dravi. Osebná predstava brez
pomenu.

Gospodarska pisarna
DR. IVAN ČERNE
Ljubljana,
Miklošičeva cesta 6. (Vis-a-vis Hotel Union)

Bančna komisija, posojila, inka-
so, trgov. informacije, financi-
ranja, sadiranja, trg. poravnave,
promet z nepremičninami in
podjetji, uprava premoženja, vter-
javanje dolgov, izvedeniška
menja, bilance, cenitve.

Tel. 37. Uradnje 9-1-1, 3-5. Zahtevala prospekt.

Loj

in vse odpadne maščobe kupuje po
najvišjih dnevnih cenah tvornica mila
in sode Ignac FOČA, Kranj.

St. 51. Britev
z jako fi-
nim rez-
lom, že
brušena
kar za ra-
bo. Cene K 6-25, K 8—, 13-50.
— Zahtevajte veliki cenik z več
nego 1000 slikami, brezplačno —
E. LUNA, Maribor št. 75.

Več čevljarjev

za prvovrstno zobčano delo sprejme
tako »čevljarstva zadruga« iz Mirna
sedaj v Vrsovcu pri Mozilju. Oglasite
se pismeno.

karbida

se dobi pri **BREZNIK & FRITSCH**,
trgovina z železnilo v Ljubljani,
Sv. Petra cesta šte. 17. 51-9

Pozor zidarji!

Sprejme se takoj proti dobremu
zastojku več izurjenih zidarjev
za stopnja dela z mavcem (gips).
Zglasiti se je pri Jaroslav
Breuer, stavbeniku, Ljubljana,
Gospodarska ul. ca 8.

**Živo apno, portland ce-
ment, zidno in strešno**
opeko (vse v celih
vagonih) fini
mizarski
lim (od 100 kg višje ponuja Valentin
Urošević, Ljubljana, Bleiweisova
— cesta št. 18 (nasproti liceju). —

Povečane slike

do naravne velikosti, kakor tudi
:: oljate portrete na platno ::
izvršuje umetniško po vsaki fotografiji

Davorin Rovšek
prvi fotografski in povečevalni zavod
— V LJUBLJANI —
KOLODVORSKA ULICA št. 34 a.

Prporoča se tvrdka **JOS. PETELINC**
Ljubljana — Sv. Petra nasip 7. 2569
Tovarniška zaloga šivalnih strojev za vsako obrt in rodbinsko
rabo ter posameznih delov; igle, olje in potrebščine za šivilje.

Trgovska špedicijska in komisijska del. družba **BALKAN**
v Ljubljani, Dunajska cesta 33

ima naprodaj **lepih in dobrih sodov**
večjo množino
v različni velikosti. 2593 (2)

Mlatilnice, orafila (gepelni), slamozeznice,
čistilniki, trijerji, stiskalnice za sadje in
grozdje, decimalne tehtnice in drugi po-
ljedelski stroji najslavnejših tovarn so vedno
v veliki izbiri v zalogi, drugi stroji se pa
lahko naročajo pri **FRANC HITT**, zaloga polje-
delskih strojev, Ljubljana, Maršnova cesta 2.

!SVETLA!

Generalna reprezentanca za baterije, žarnice,
elektrotehniko, (izdelek svetovne slovenske
tvornice) za kraljestvo SHS

Janko Pogačar, Zagreb,
začasno Ljubljana, Ilirska ulica številka 29/I.

Danes nenadomestljivo perilo se štedi samo z
vporabo **mila** znamke **Srna**

Tovarna mila in sode **Ig. Fock, Kranj.**
Poskusni zavoj s 4 1/2 kg vsebine.

Prekrasne stenske slike izvršene v najlepših barvah

po originalnih slikah prof. I. Tišova in Otona Antoninija:

Njegovo Veličanstvo kralj Peter
velikost 32x48 K 9-50 velikost 48x64 K 14-50

Njegova Visokost regent Aleksander
velikost 32x48 K 9-50 velikost 48x64 K 14-50

Woodrow Wilson
velikost 32x48 K 9-50 velikost 48x64 K 14-50

Prvorazredni izdelki v barvah ter najlepši kras jugoslovanskih uradov
in domov. — Preprodajalci, ki naroče najmanj deset slik, dajo 30%
popus a. — Priporočamo našo bogato zalogo pisarniških potrebščin,
razglednic in vseh vrst papirja samo na debelo.

Umetno založni zavod »MERKUR«
Zagreb, Illica 31.

„KINTA“ karbidne svetilke

najnovejšega sestava, fino emailirane, enostavne, ter popolnoma nenevarne
razpošilja po poštne povzetju za ceno 32 K, poština posebej.

Glavno zastopstvo KINTA svetilk, Ljubljana, Dunajska c. 12.
Telegrami: KINTA Ljubljana.

Vabilo na subskripcijo.

Ustanovi se
deln. družba „TRIGLAV“
za izdelavo žitne kave in sadnih konserv.

Delnice so po 500 kron.

Vablje se, da se udeležite subskripcije in da samo prijavo pošljete na
predsednika pripravljalnega odbora g. **Fr. Cerarja**, tovarnarja v Dom-
žalah, znesek se bo pozneje vplačal. Ako pa hočete podpisani znesek
tako vplačati, pošljite prijavo in znesek Jadranski banki v Ljubljani
ali Ljubljanski kreditni banki v Ljubljani.

Za pripravljalni odbor delniške družbe „Triglav“:

Fr. Cerar, tovarnar. **M. Gostinčar,** poslovođa. **V. Jeretina,** posestnik.